

Univerzita Jana Amose Komenského Praha

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2014

Eva Hanzíková

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ STUDIUM

2011 – 2014

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Eva Hanzíková

Prevence negativních jevů v rodině a na pracovišti

Praha 2014

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Miloš Chlad, CSc.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR STUDIES

2011 – 2014

BACHELOR THESIS

Eva Hanzíková

**The prevention of negative influences in a family and a
workplace**

Prague 2014

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

PhDr. Miloš Chlad, CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů. Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 15. února 2014

Eva Hanzíková

Poděkování

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce PhDr. Miloši Chladovi, CSc. za cenné rady a odborné vedení při vypracování mé práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá problematikou negativních jevů vyskytujících se v rodině a v pracovním kolektivu. Teoretická část popisuje výčet negativních problémů, které se vyskytují v rodinném prostředí a dále se věnuje problémům, které se objevují v zaměstnání. V praktické části se z dotazníkového šetření dozvíme, jak jsou oslovení respondenti obeznámeni s danou problematikou a jaká je možná prevence v této oblasti.

Klíčové pojmy

Afunkční rodina, analýza, autorita, bossing, dysfunkční rodina, domácí násilí, funkční rodina, genetika, kazuistika, mobbing, prevence, sanace, stres.

Annotation

Bachelor's thesis deals with issues of negative influence in a family and a working team. The teoretical part describes the enumeration of negative problems, that occur in a family environment and deals with problems that occur in the workplace. In the practical part of the survey we learn how adressing respondents familiar with the issues and what is the possible prevention in this area.

Keywords

Afunctional family, analysis, authority, bossing, case, domestic violence, dysfunctional family, functioning family, genetics, mobbing, prevention, rehabilitation, stress.

OBSAH

ÚVOD	11
TEORETICKÁ ČÁST	14
1 Pojem rodina.....	14
1.1 Typy rodin.....	16
1.2 Příčiny nefunkčnosti rodiny.....	17
1.3 Nejčastější závislosti v rodině a jejich přehled.....	17
1.4 Patologické příčiny negativních jevů v rodině	21
1.4.1 Oběti domácího násilí	22
1.4.2 Specifické znaky domácího násilí.....	23
1.4.3 Legislativní ochrana.....	24
1.4.4 Subjekty pomáhající obětem domácího násilí	25
1.4.5 Subjekty poskytující pomoc v ČR	25
1.4.6 Pomoc v Karlovarském kraji	26
2 Projevy negativních jevů v zaměstnání	27
2.1 Mobbing a jeho formy	28
2.2 Fáze mobbingového procesu	30
2.3 Kdo je oběť a kdo tyran	31
2.4 Prevence proti mobbingu, bossingu.....	31
2.5 Obrana proti mobbingu	33
2.6 Předcházení mobbingu.....	34
PRAKTICKÁ ČÁST	36
3 Kazuistiky	37
3.1 Kazuistika č. 1.....	37
3.2 Kazuistika č. 2.....	39
3.3 Kazuistika č. 3.....	40
3.4 Kazuistika č. 4.....	41
4 Dotazníkové šetření	42
4.1 Technika výzkumu.....	42
4.2 Objekt výzkumu.....	42
4.3 Technika sběru dat	42
4.4 Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	43
4.4.1 Dotazník.....	43
4.5 Shrnutí.....	52
ZÁVĚR.....	54
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	55
SEZNAM ZKRATEK.....	56

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK.....	56
SEZNAM PŘÍLOH.....	57

ÚVOD

Negativní jevy a z nich pocházející konflikty mezi lidmi jsou od nepaměti v každé společnosti. Jak se jim dokážeme bránit a s nimi bojovat, záleží na každém jedinci.

Existují příčiny negativního chování člověka, které nelze změnit, protože jsou předurčeny geneticky. Jedinec také nemá možnost ovlivnit do jaké rodiny se narodí. Z toho vyplývá, že prvotní v životě člověka je rodina a její výchova, která předurčí chování člověka a má dopad na jeho další život.

Rodiče, kteří jsou příliš úzkostliví a svému dítěti umetají cestičku, ochraňují ho před každou překážkou, z dítěte vychovávají člověka nerozhodného a nesamostatného, který konflikty řeší špatně nebo neřeší vůbec. Rovněž rodiče, kteří jsou autoritativní a vyžadují od dítěte absolutní poslušnost, kdy dítě nemůže vyjádřit svůj názor a postoj, dítě poznamenají na jeho budoucím životě. Buď z něho vyroste nesamostatný jedinec, nebo se bude takto nezdravě chovat ke svým potomkům a poškodí je stejně do života, jako je postižen on sám.

To jak se rodiče k sobě chovají, je pro dítě vzorem. Dobří rodiče dbají o zdravý vývoj potomka, podporují ho a vedou, ale dávají mu také možnost se volně rozhodovat o záležitostech přiměřených k jeho věku. Špatná výchova nejedno dítě dožene k alkoholu a cigaretám, drogám a násilí. Všechny tyto negativní jevy ve společnosti mají narůstající tendenci. Stále mladší generace se uchyluje k cigaretám, alkoholu a drogám, což má také vliv na narůstající násilí v celé společnosti.

Společnost a hlavně rodina by se měla více zdravě zajímat o volný čas dětí. Poukazovat na škodlivost cigaret, alkoholu a drog pro organismus. Neměla by zavírat oči před násilím v dětství. Násilí v dětství neboli šikana se zákonitě přenáší i do dospělosti. Násilí mezi dospělými neboli domácí násilí je velmi nebezpečné. Příčinou tohoto negativního jevu je fakt, že do manželství vstupují lidé, kteří jsou nějakým způsobem postižení. Může to být nevyzrálost, labilita a další možné deviace. Všechny tyto nedostatky v chování jedince se také mohou projevat v zaměstnání.

Konflikty na pracovišti byly, jsou a budou. V zaměstnání negativní chování člověka nazýváme mobbing tj. šikana mezi kolegy nebo bossing tj. šikana ze strany nadřízeného pracovníka proti podřízenému pracovníkovi. K mobbingu se uchylují lidé, kteří mají problémy s ovládním svých emocí, mají obavu o práci, dokazují si svou nedostatečnost, chtějí se zviditelnit. Cílem mobbera je psychická a následně i fyzická likvidace jedince. Mobber se snaží druhého člověka poškodit, znevážit jeho pracovní výkon a dohnat ho k tomu, aby se začal cítit méněcenný. Příčinou může být rivalita, žárlivost, závist, velká ctižádost a strach z konkurence.

Každému mobbingu předchází konflikt, který nebyl správně vyřešen. Tento konflikt skrytě bují a spustí mobbingové chování, protože mnoho lidí neumí a nenaučilo se řešit konfliktní situace. Mobbing může být také vyjádřením sociálního napětí, které vládne na pracovišti, kdy si mobber najde náhradní oběť, když si svou agresi nemůže vybit na nadřízeném, neboť si na něho netroufá.

Dále sílí obavy ze ztráty práce, zapříčiněné vzrůstající nezaměstnanosti. Čím více se ruší pracovních míst pod záminkou zeštíhlení podniků, čím častěji se pracovní místa přesouvají do zahraničí, nebo zavádí modernější vybavení podniků, tím agresivnější je pracovní prostředí a neomaleně se bojuje o pracovní místa. Pro mnohého zaměstnance není nic snadnějšího než se odreagovat na druhých, uvolnit tak své vnitřní napětí a zajistit si na úkor slabších vlastní profesní přežití.

Bakalářská práce se věnuje problematice negativních jevů vyskytujících se v rodině a v pracovním kolektivu. Každé soužití, ať rodinné či pracovní, je založeno na vztazích mezi lidmi. Mezilidské vztahy vytvářejí důležitou součást života, mají vliv na duševní rovnováhu, postoje ke světu kolem, k sobě samým, ovlivňují pracovní výkon a profesionální záležitosti.

Ať chceme nebo nechceme, každé selhání, nevyřešený problém, který byl příliš rychle pohřbený nebo i opakovaná chyba ve vztazích, každého nakonec dožene a může se stát překážkou v jeho dalších vztazích. Každý máme jinou míru citlivosti, jinou odolnost a hranici stresu a snášenlivosti, každý máme jiné emoční prožívání. Pro někoho je např. rozchod sice nepříjemnou, ale snesitelnou záležitostí, se kterou se dokáže po určité době dobře vyrovnat a pokračovat dál v budování osobních vztahů, pro někoho je to

záležitost nebo zkušenost velmi traumatizující a trvá mu mnohem déle ji překonat a nemusí se s ní nikdy úplně vyrovnat. Mnohé je geneticky podloženo typem osobnosti.

Každý člověk je jiný a reaguje především v emocionálních záležitostech odlišně. Je důležité nenechat se problémy ničit, ale odhalit příčinu a aktivně na sobě pracovat. Pokusit se najít přijatelná řešení a východiska. Většina hledá lásku, touží po porozumění, přijetí a rovnováze ve svém životě. Lidské štěstí je nakonec to, na čem opravdu záleží. Každé selhání, chyby, není třeba opakovat. Nedají se vymazat, ale dá se s nimi pracovat.

Ve společnosti se dnes každý více či méně zajímá sám o sebe a svou rodinu. Jsou mezi námi lidé, kteří jsou všímaví a citliví k bezpráví. Zasazují se za to, aby k ubližování nedocházelo. Prevence a nezavírání očí před problémy je velmi důležitá. Bakalářská práce vysvětluje a provádí analýzu negativních jevů, ke kterým dochází v rodině, v zaměstnání a uvádí možná preventivní řešení těchto problémů.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Pojem rodina

Člověk od nepaměti žije ve společenství a společenství jako takové vytváří a formuje lidské vztahy, ať už je to vztah rodiče a dítěte, partnerský vztah, vztah mezi různými generacemi, kamarádský vztah, vztah stejných nebo opačných pohlaví, vztah nadřízeného a podřízeného a mnoho dalších dělení.

Totožnost člověka naší civilizace vyjadřuje jméno. To se skládá z křestního jména a příjmení. Křestní jméno vlastně vyjadřuje, kterým členem rodiny jednotlivá osoba je. Příjmení vyjadřuje, do které rodiny tato osoba patří. Způsob dávání jmen tak ukazuje rodinu jako základ osobní totožnosti. Toto konzervativní předávání osobní identity rodinnou tradicí však slábne. Naše civilizace během posledních dvou století v mnoha ohledech nadřadila jednotlivce nad rodinou.¹

Podle sociologické definice lze za rodinu považovat skupinu osob navzájem spjatých pokrevními svazky, manželstvím nebo adopcí, jejíž dospělí členové jsou odpovědní za výchovu dětí.

Rodinu lze také definovat podle toho, co nám osobně přináší, proč ji zakládáme a co od ní očekáváme. Rodina je malá instituce, která však plní velmi důležité a těžko nahraditelné funkce. Zdravá rodina je zárukou výchovy zdravých a emocionálně stabilních vyrovnaných lidí. Velkým problémem v dnešní hektické době je nedostatek času věnovat se rodině. Výchylky v zabezpečování základních funkcí rodiny ohrožují rodinu.

Každé selhání rodiny zasahuje do jejího běžného života a dopady jsou na všechny její členy. Rodinná vyrovnanost má velký význam, protože rodina tvoří první vzorovou skupinu, na níž se dítě učí vytvářet své vztahy ke společnosti, k lidem. V rodině, zvláště početnější, se vyskytují základní typy vztahů, s nimiž se dítě v životě neustále setkává: vztahy rovnocennosti, podřízenosti a vedení, spolupráce a soutěžení, lásky a žárlivosti, rivality, altruismu i sobeckosti.

¹ MATOUŠEK, Oldřich, PAZLÁROVÁ, Hana., *Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-739-8.

Celkové fungování rodiny velice působí na výchovu a tím i na budoucí osobnost a charakter člověka. V mnoha rodinách dochází ke sporům a nenávisti. Jednou je to třeba závist a nepřejícnost kvůli dědictví, podruhé nedostatek času, protože honba za kariérou a penězi je někomu milejší než si udělat čas na setkání s příbuznými. Dnešní doba není jednoduchá. K touze po bohatství a majetku přímo nutí. Vzniká pocit, že takové chování vážně ohrožuje a převyšuje radost z obyčejných věcí. Lidé by si měli uvědomit, co je pro ně důležitější.

Až do 18. století byla v Evropě rodina společenstvím, která své členy zajišťovala ekonomicky, poskytovala jim vzdělání a péči v době nemoci či ve stáří. Rodina byla prostředím nezpochybnitelným. Současně bylo téměř nemožné mimo společenství rodiny přežít. Neženatí muži a neprovdané ženy žili v rodinách jako strýčkové a tety. Kdo v rodině nežil, byl člověkem nepřislušným, jak říkal středověk, takže měl blízko k postavení na okraji společnosti. Od konce 19. století v Evropě některé z tradičních funkcí rodiny začal přebírat stát.

V současnosti má v západní civilizaci rodina zejména funkce podporování socializace – vychování dětí, vztahovou podporu dospělých lidí a ekonomickou podporu všech členů. V Evropě v zemích EU prakticky vymizela skutečná bída. I když se nám to na první pohled nezdá, je vskutku mizivý počet lidí, kteří by neměli co jíst a co na sebe. Vymizely nemoci z bídy, vymizela podvýživa. Obyčejní lidé a jejich děti dnes bohatým lidem nezávidí ovoce. Máme doma teplo, světlo i televizi, dostaneme se s dětmi k moři i počítačové hry jsou dnes dětem běžně dostupné. Ekonomicky nejnižší vrstvy obyvatelstva se posunuly výrazně výše, zatímco ty nejvyšší už nemají kam stoupat v uspokojování svých běžných životních potřeb.

Když se dnes v sociologických průzkumech hledá, jaké vlastnictví rozlišuje bohatou a chudou domácnost, působí to obtíže. Znamená to, že pro pocit méněcennosti a pro závist jedněch vůči druhým, je dnes fakticky podstatně menší prostor, než býval kdy dříve v našich dějinách. Přesto děti bez příznivých podmínek pro vývoj lze považovat za ohrožené, neboť je pravděpodobné, že bude ovlivněno jejich sociální fungování v dospělosti. Budou u nich častější projevy sociálního selhání. Rodina může nepříznivě ovlivňovat nejen dítě, ale také ženy a staré, nemocné či postižené členy.

Poruchou rodiny se rozumí taková situace, kdy rodina v různé míře neplní základní požadavky a úkoly dané společenskou normou. Jinak řečeno, jde o selhání některého člena nebo členů rodiny, jež se projevuje v nedostatečném plnění některých nebo všech základních rodinných funkcí.

1.1 Typy rodin

Definovány jsou čtyři typy rodin:

Funkční rodina - v podstatě intaktní, v níž je zajištěn dobrý vývoj dítěte a jeho prospěch. Takových rodin je v běžné populaci valná většina.

Problémová rodina - rodina, v níž se vyskytují závažnější poruchy některých nebo všech funkcí, které však vážněji neohrožují rodinný systém či vývoj dítěte. Rodina je schopna tyto problémy vlastními silami řešit či kompenzovat za případné jednorázové či krátkodobé pomoci zvenčí. Pro pracovníky orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) znamenají tyto rodiny potřebu zvýšené pozornosti a sledování.

Dysfunkční rodina - je chápána jako rodina, kde se vyskytují vážné poruchy některých nebo všech funkcí rodiny, které bezprostředně ohrožují nebo poškozují rodinu jako celek a zvláště vývoj a prospěch dítěte. Tyto poruchy již rodina není schopna zvládnout sama, a je proto nutno učinit řadu opatření zvenčí, známých pod pojmem sanace rodiny. Toto pásmo je nejsvízelnější, protože jde o to, kam až podporovat takovou rodinu a od kdy se postavit v zájmu dítěte proti ní (např. zbavením rodičovských práv).

Afunkční rodina - poruchy jsou tak velkého rázu, že rodina přestává plnit svůj základní úkol a dítěti závažným způsobem škodí nebo je dokonce ohrožuje v samotné existenci. Sanace takové rodiny je bezpředmětná a zbytečná. Jediným řešením, které dítěti může prospět, je vzít ho z této rodiny a umístit do rodiny náhradní, popř. není-li to možné, tak do ústavní výchovy.²

² VOZÁB GABRIELOVÁ, Alena., *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. Praha: Typos, 2012. ISBN 978-80-904859-2-1.

1.2 Příčiny nefunkčnosti rodiny

Hlavní příčiny rodinných poruch se dělí na:

- **Objektivní příčiny**

Jsou na vůli rodičů nezávislé (nezaměstnanost, válka, hladomor, invalidita, nemoc, úmrtí).

- **Subjektivní příčiny**

Jsou na vůli rodičů závislé (neochota pečovat o dítě, neochota přijmout společenské normy, nezralost, neschopnost vyrovnat se zvláštními situacemi).

V současnosti se společnost setkává s neustálým nárůstem rizikového chování. Výskyt rizikového chování je ovlivňován vlastnostmi a schopnostmi jedince a vlivem prostředí. Patologickými jevy jsou drogové závislosti, alkoholismus a kouření, kriminalita a delikvence, virtuální drogy (počítače, televize a video), patologické hráčství (gambling), záškoláctví, šikanování, vandalismus a mnohé další jevy.

1.3 Nejčastější závislosti v rodině a jejich přehled

Problematika drog je v dnešní společnosti stále více diskutovanější problém. O drogách bylo už napsáno mnoho knih a příruček. Práce uvádí nejběžnější skupiny drog. Kdybychom chtěli zjistit, kdy vůbec člověk začal užívat drogy, museli bychom jít hodně daleko do minulosti a není vůbec jisté, jestli bychom ten počátek vůbec našli. Historie užívání drog je zřejmě stará jako lidstvo samo. Všeobecně je za drogu považována látka, která v menší či větší míře ovlivňuje vnímání a chování člověka. Mnoha lidem se u slova droga vybaví látky jako heroin, kokain, LSD, marihuana, ale drog ve společnosti je ohromná spousta, patří sem také kofein v šálku čaje či kávy, alkohol, tabák, léky a další látky, které se ve společnosti běžně užívají, ovlivňují chování člověka, ale jejich používání není vůbec pokládáno za špatné a většinou je člověk ani nepovažuje za drogy.

Nejrozšířenějšími společenskými drogami je alkohol, nikotin a kofein. Tyto drogy spadají mezi legální drogy a řada lidí si ani nepřipouští, že se jedná o drogy. Alkohol se

konzumuje téměř všude ve světě. Ve starých pověstech a bájích je nazýván jako dar bohů a je znám lidstvu od počátku dějin.

- Alkohol

Alkohol spadá mezi legální drogy a řada lidí ho za drogu nepovažuje. Většina lidí dokáže konzumaci alkoholu kontrolovat, ale jsou tací, kteří této droze propadnou. Pak vzniká problém, který je často spojen s násilím, sebevraždami, vraždami, sexuálními delikty a nehodovostí na silnicích. Problém nemá pouze závislý na alkoholu, ale svým chováním ovlivňuje celou rodinu. Člověk, který musí žít pod jednou střechou s alkoholikem je rovněž postižen. Vysvobozením pro takového člověka je útěk do zaměstnání. Práce mu dává možnost na chvíli zapomenout na útrapy, které život s alkoholikem přináší. I když je to diskutabilní, protože člověk v práci podvědomě vytěsňuje myšlenky na domov, ale stejně v podvědomí ho stále ovlivňují. Je jasné, že člověk se zdravým domácím prostředím, je ve větší pohodě, než ten, co má doma problémy.

Je mnohdy nadlidským činem donutit závislého alkoholika, aby se ze závislosti léčil. Protože dokud sám alkoholik nepřizná, že je závislý na alkoholu a sám se nebude chtít léčit, je snaha okolí zbytečná.

Vztah člověka k alkoholu se dá rozdělit do následujících skupin:

Abstinent – odmítá z nějakého důvodu alkohol a vůbec ho nepije. Přítomnost takového jedince často vyvolává ve společnosti rozpaky.

Konzument – nevyhledává alkoholické nápoje pro jeho účinky, ale pro chuť. Nečiní mu potíže abstinovat, nemá k tomu důvod.

Piják – lidé spadající do této kategorie jsou v ČR bez nadsázky plné hospody. Jde zde již o účinky alkoholu – hlavně euforii a krátkodobé antidepresivní (úzkost potlačující) účinky.

Alkoholik – Alkohol je pro tohoto jedince silná droga. Nerozlišuje druh nápoje – jde jen o procenta³.

Prevence proti požívání alkoholu je nedostatečná a prakticky neexistuje, neboť alkohol je lehce přístupný a nadosah. Záleží na každém člověku, jak své problémy řeší. Když

³< <http://cs.wikipedia.org/wiki/Alkoholismus>>

dokáže skončit s nadměrným požíváním alkoholu sám, je to chvályhodné. Jestliže nikoliv, je tu řada institucí, které mu pomohou. V první řadě je to rodina, která když mu je oporou, má napůl vyhráno. Pak následuje ambulantní léčba u lékaře a nakonec fungují léčebny.

Již dřívější zahraniční výzkumy prokázaly, že alkoholismus je přenášen z matek na dcery a z otců na syny. Podle jednoho z nich u adoptovaných dcer, jejichž biologická matka byla alkoholička, hrozí čtyřnásobně vyšší riziko vzniku alkoholismu. Pokud byl však alkoholikem pouze biologický otec, zvýšené riziko závislosti dcery se neprokázalo.⁴

- Nikotin a kofein

Dále práce zmiňuje další hojně rozšířené společenské drogy, kterými jsou nikotin a kofein. Pro Evropany byl nikotin objeven až v roce 1492. Je svým původem rostlinou amerického kontinentu, kde kouření jeho listů bylo známo zřejmě celá tisíciletí. Indiáni tabák nejen kouřili, ale i žvýkali, šňupali a používali v kombinaci s jinými látkami. O jeho rozšíření v Evropě se zasloužil Jean Nicot. Jeho jméno dodnes nese alkaloid obsažený v tabáku. Byl objeven v roce 1828. Postupně se pěstování tabáku rozšířilo do všech částí světa a stalo se oblíbenou činností i módní záležitostí. Kouření cigaret bývá častou příčinou různých typů rakoviny (rakoviny plic, hrtanu aj.), ale taky srdečních onemocnění, nemocí cév, dýchacího systému. Tyto nemoci jsou většinou způsobeny látkami obsaženými v tabákovém kouři. Kouřením si ubližuje sám člověk, ale škodí i svému okolí. Je známo, že kouření je škodlivé nejen pro aktivního kuřáka, ale stejně tak postihuje i neaktivního nedobrovolného kuřáka. Zde již existuje a je patrná prevence. Je to různá forma omezení a zákazu kouření na veřejných místech.

Zmínění kofein není tak závažnou drogou, ale měl by se požívat v rozumné míře. Byl objeven v roce 1882 a je přítomen v mnoha rostlinách, které se odedávna používaly k přípravě povzbuzujících nápojů. Vyskytuje se v semenech kávovníku a v listech čajovníku. Káva pochází ze zemí někdejší Arábie, kde se pije od nepaměti. Odtud se rozšířila do celého světa, hlavně pak do Jižní Ameriky. Největším producentem kávy na světě je Brazílie. Nápoj připravovaný z kávy je vedle čaje nejznámějším a nejoblíbenějším nápojem nejen pro svou chuť, ale především pro svůj povzbuzující

⁴< <http://drogy.doktorka.cz/za-alkoholismus-a-zavislost-na-drogach-mohou-z-50-procent-geny/>>

účinek. Čajovník pochází z oblasti jihovýchodní Asie, odkud se jeho pěstování rozšířilo do přilehlých oblastí. Pro některé země je čaj národním nápojem a pije se několikrát denně a to například v Číně, Japonsku, Anglii a Polsku. Tyto dvě drogy jsou ve výčtu drog nejméně závažné a pro okolí neškodlivé. Omezení požívání je plně v kompetenci poživitele.

- Marihuana a hašiš

Mezi další drogy, které negativně ovlivňují chování člověka se řadí marihuana a hašiš. Produkty indického konopí jsou známé více než pět tisíc let. Marihuana je směs ke kouření získaná z odřezaných vršků rostlin, tyto části rostliny se usuší a potom se kouří. Hašiš je čistá neředěná pryskyřice z vrcholků nejjemnějších samičích rostlin. Marihuana a hašiš se řadí mezi látky ovlivňující kvalitu psychické činnosti. Dnes je požívání drog z konopí velmi rozšířené. Odhaduje se, že v současné době požívá drog z konopí víc než půl miliardy lidí. Všeobecně řečeno, ve srovnání s jinými, tvrdšími drogami se zdá, že marihuana není silně návyková. Podle výzkumů je její návykovost stejná jako u kávy, nebo čaje.

Výzkumy také prokazují, že problémy způsobené užíváním marihuany jsou menší než ty, které způsobuje alkohol nebo tabák. Z toho vyplývá, že konopí bylo v minulosti vždy považováno za jednu z nejužitečnějších rostlin naší planety a je škoda, že se na ni tak rychle zapomnělo. Konopí mělo své využití nejen v lékařství např. při léčbě epilepsie, zeleného očního zákalu, křečí atd., ale dělaly se z něj různé produkty, vlákna, látky, oleje, papír, potrava pro lidi i zvířata. Až v poslední době začíná svět znovu objevovat úžasné vlastnosti konopí, coby průmyslové rostliny. O konopí se začínají zajímat nejen známé oděvní společnosti Adidas, Levi's, ale i výrobci automobilů, papíru, potravin, stavebních materiálů a kosmetiky. Konopí se dnes už taky využívá při léčbě pokročilých onemocnění AIDS a rakoviny. Toto její využití se dá pochopit.

- Tvrdé drogy

Další skupinou drog jsou takzvané tvrdé drogy a to například pervitin, extáze či kokain. Kokain se nachází v listech jihoamerické rostliny *Erythroxylon coca*. Objevili ji Španělé, když dobývali říši Inků. Vyvolávají potřebu překotné činnosti, úzkost, neklid, nespavost, náladovost, hádavost a agresivitu. Drogy se dají definovat jako omamné látky, které mění stav člověka různými způsoby. Získávají se buď z rostlin nebo

chemickou syntézou. Člověk si může vypěstovat návyk buď psychický, nebo fyzický a stává se z něho toxikoman. Následky pro organismus člověka jsou devastující a mnohdy není cesta k návratu.

Problém drog je starý jako lidstvo samo. Odkazy na drogy nacházíme ve starém zákoně i starších náboženských textech. Drogy, ať už legální či nelegální, už od počátku věků způsobují lidstvu problémy a vyvolává patologické chování.

1.4 Patologické příčiny negativních jevů v rodině

Patologické chování má dopad nejen na jedince ale i do společnosti. Dalším takovým problémem společnosti, který se vyskytuje v rodinách a má dopad na sebedůvěru, psychiku, pracovní výkon, je násilí v rodině. Domácí násilí bylo dlouhou dobu považováno za okrajovou záležitost, která se týká jen těch sociálně slabších vrstev, minoritních skupin, duševně nemocných apod. Dlouhou dobu panoval názor, že manželství se musí udržet za každou cenu a domácí násilí bylo považováno za normu a součást, která patří k manželství. V České republice se této problematice začala společnost věnovat až po roce 1989 a díky tomu se tato problematika dostala do povědomí širší veřejnosti.

Národního akční plán prevence domácího násilí na léta 2011-2014 říká, že domácí násilí je fyzické, psychické anebo sexuální násilí mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v jejich soukromí a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti. Intenzita násilných incidentů se stupňuje a vede ke ztrátě schopností včas tyto incidenty zastavit a efektivně vyřešit narušený vztah. Na domácí násilí můžeme nahlížet v užším pojetí, které se soustředí především na vztahy partnerské, zpravidla manžel/manželka nebo druh/družka a v širším pojetí mimo uvedené zahrnuje také např. týrání dětí, starých nebo nemocných lidí dospělými potomky či členy domácnosti.

Domácí násilí popisuje také Marvanová-Vargová (2008), která říká, že jde o všechny druhy fyzického, sexuálního, psychického a ekonomického násilí, které je opakované, dlouhodobé se zvyšující se intenzitou a obětí či pachatelem se může stát jakýkoli člen rodiny a rozděluje ho na partnerské, kdy jde o násilné chování mezi intimními partnery. Podle Bednářové (2009) se domácím násilím zpravidla označuje týrání

a násilné jednání, odehrávající se mezi osobami blízkými žijícími spolu ve společném bytě nebo domě, kdy jedna násilná osoba získává a udržuje na druhou moc a kontrolu. Jedná se o fyzické a slovní útoky, tělesné týrání, omezování osobní svobody, vydírání, sexuální zneužívání, výhrůžky apod. Toto chování vyvolává trvalý strach oběti ze svého trýznitele, což umožňuje násilníkovi udržovat nad obětí neomezené mocenské postavení a donutit ji, aby se podařila jeho vůle. Český statistický úřad (ČSAÚ, 2011) popisuje domácí násilí jako opakované, dlouhodobé a stupňující se násilí, kterého se dopouštějí dospělí nebo mladiství na svých blízkých (osobou ohroženou mohou být například manžel/manželka, druh/družka, rozvedení manžel/manželka, dítě, rodič, prarodič, sourozenec).

Podle centra pro prevenci a kontrolu nemocí (CDC, 2008) v Atlantě je intimní partnerské násilí definováno jako ohrožení, pokus nebo dokončení fyzického nebo sexuálního násilí a citové zneužívání současným nebo bývalým intimním partnerem. Světová zdravotnická organizace (WHO, 2002) vydala Světovou zprávu o násilí a zdraví, která obsahuje kapitolu o intimním partnerském násilí a sexuálním násilí, které zde popisují jako vážný celospolečenský problém, který postihuje miliony lidí každý rok po celém světě. Toto chování je ovlivňováno mnoha faktory, které mají původ jak sociálním, tak kulturním nebo ekonomickým kontextu. Prevenci je nutné zaměřit především na ženy, i když jde také o problém mužů či chlapců. Dále je zde uvedeno, že původcem sexuálního násilí na ženách je nerovnost pohlaví.

1.4.1 Oběti domácího násilí

Dle statistik jsou naprostou většinou oběti domácího násilí ženy. Např. statistika občanského sdružení Rosa z roku 2006 uvádí, že jde o 97%. Nejčastěji jde o ženy ve věku od 30 do 44 let. *„Podle reprezentativního výzkumu provedeného v roce 2003 v České republice Sociologickým ústavem AV ČR a Filosofickou fakultou UK zažije některou z forem domácího násilí za svůj život 38 % žen.“* Zbytek obětí je tvořen muži a seniory.

Alarmující je, že ve většině případů jsou svědky domácího násilí děti a ve značné části jsou i ony napadány. Klasickým případem domácího násilí je tedy situace, kdy v rámci

jedné domácnosti je násilnou osobou muž – partner, obětí žena a svědkem, případně také obětí, děti.

1.4.2 Specifické znaky domácího násilí

Rodina by měla být, pro každého jejího člena, místem jistoty a bezpečí. Jde-li o domácí násilí, toto prostředí je narušené a tato potřeba není uspokojována anebo je uspokojována nedostatečně.

Podle expertní skupiny Aliance proti domácímu násilí, musí být proto, aby se jednalo o domácí násilí, splněny všechny níže uvedené znaky.

- ❖ **Opakování a dlouhodobost** – z jednoho útoku jakéhokoli charakteru ještě nelze určit, zda jde o domácí násilí. Může to být však jeho začátek.
- ❖ **Eskalace** – od urážek se stupňuje k psychickému snižování lidské důstojnosti až k fyzickým útokům a závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život.
- ❖ **Jasně a nezpochybnitelné rozlišení rolí na ohrožené jedince a násilné jedince** – domácí násilí nejsou vzájemná napadání, hádky, rvačky, spory, kde se role osoby násilné a osoby ohrožené střídají.
- ❖ **Neveřejnost** – probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly.

1.4.4 Subjekty pomáhající obětem domácího násilí

Pomoc obětem domácího násilí je dlouhodobá a předpokládá spolupráci a odhodlání oběti ke změně. Důležitá je identifikace rizikových faktorů, tedy pojmenování problému. Dále je důležité vypracování bezpečnostního plánu s neustálou aktualizací tohoto plánu. Velmi prospěšná je krizová intervence a individuální nebo skupinová psychoterapie. S účinností od 1. 1. 2007 vstoupil v platnost zákon na ochranu před domácím násilím a PČR má pravomoc nařídit správní opatření dočasného vykázní násilníka ze společného obydlí.

Přestože jde o celospolečenský velmi závažný problém, stále přetrvává řada mýtů, které napomáhají násilníkům a znesnadňují pozici oběti. Mezi stále přetrvávající mýty patří např. to, že jde o soukromou záležitost, do které by se nemělo okolí míchat nebo to, že k němu dochází jen v sociálně slabých společenských vrstvách, že muže k násilí vyprovokovala žena, že nejde o násilí, ale jen o běžnou hádku nebo to, že situace nemůže být tak strašná, protože kdyby ano, žena by přece odešla.

1.4.5 Subjekty poskytující pomoc v ČR

Občanské sdružení ROSA je nestátní nezisková organizace specializující se na pomoc ženám - obětem domácího násilí a jejich dětem a na prevenci násilí.

Poslání organizace:

Občanské sdružení ROSA - centrum pro týrané a osamělé ženy je nestátní nezisková organizace, která se ve své činnosti zaměřuje na přímou komplexní pomoc ženám – obětem domácího násilí a jejich dětem a na prevenci tohoto jevu. Občanské sdružení ROSA usiluje o zlepšení systému pomoci ženám-obětem domácího násilí a jejich dětem. Jeho součástí je i odborné specializované poradenství a komplexní pomoc pro ženu-oběť domácího násilí, mezi níž patří krizová intervence, sociálně-terapeutické poradenství, vytvoření bezpečnostního plánu, poskytování utajeného azylového bydlení pro ženy-oběti domácího násilí (formou azylového domu a bytu) a telefonická krizová

pomoc pro všechny oběti domácího násilí. Organizace pomáhá ženám již od roku 1993 – nejprve jako nadace, od roku 1998 jako občanské sdružení.⁵

V Občanském sdružení ROSA působí poradenské a informační centrum pro oběti domácího násilí. Odborníci zde poskytují bezplatnou podporu a pomoc ženám, které prožily domácí násilí.

Existuje i telefonická krizová pomoc SOS telefonní linka, kam se mohou ženy v případě napadení agresorem obrátit, jestliže potřebují akutní pomoc.

Ženy také mohou využít Azylový dům s utajenou adresou. Zařízení je určeno pro ženy a děti, které nemohou zůstat ve svém stávajícím bydlení, kde jsou ohrožovány násilníkem. Kromě azylu se zde ženám dostává psychosociálního poradenství i pomoc při jednání na úřadech. V klidném prostředí si mohou ženy rozmyslet a naplánovat svou budoucnost.

1.4.6 Pomoc v Karlovarském kraji

Intervenční centrum Hlavní pracoviště Sokolov

Provoz pracoviště zajišťuje odborný tým. Tento tým se skládá z vedoucího zařízení, sociálních pracovníků a psychologa. Tým garantuje poskytování sociálně – právní, sociálně-terapeutické a psychologické pomoci.

Posláním intervenčního centra je činnost zaměřená na přechodnou sociální pomoc a nehmotnou podporu osobám ohroženým domácím násilím zejména v Karlovarském kraji. Intervenční centrum poskytuje osobní, telefonické či písemné konzultace s uživateli či zájemci o službu a zprostředkovává návazné odborné služby. Využívá spolupráci s jinými organizacemi a zajišťuje propagační činnost zaměřenou na předávání informací o domácím násilí široké veřejnosti.

Cílem poskytovaných služeb Intervenčního centra je napomoci člověku porozumět situaci, v níž se nachází, najít životní jistoty, o které by se mohl opřít, a podpořit tak jeho dovednosti vedoucí k samostatnému řešení. Osoby, kterým je služba Intervenčního centra určena, jsou osoby ohrožené domácím násilím, tedy vystavené násilnému chování ze strany osob blízkých či osob žijících s nimi v jedné domácnosti.

⁵ ROSA - centrum pro týrané a osamělé ženy Dostupné z: <http://www.rosa-os.cz/>

Kontakt: J. K. Tyla 461, telefon: 359 807 001, 352 661 418

e-mail: domacinasili@pomocvnouziops.cz

	Sokolov	Mariánské Lázně	Karlovy Vary
Pondělí	pro objednané 8:00 - 15:00	pro objednané 8:00 - 15:00	pro objednané 8:00 - 15:00
Úterý	8:00 - 11:00	8:00 - 11:00	16:00 - 18:00
Středa	13:00 - 15:00	8:00 - 11:00 13:00 - 15:00	8:00 - 11:00 13:00 - 15:00
Čtvrtek	8:00 - 11:00 13:00 - 15:00	8:00 - 11:00	8:00 - 11:00
Pátek	pro objednané 8:00 - 15:00	pro objednané 8:00 - 15:00	pro objednané 8:00 - 15:00

Tabulka č. 1 Časový rozsah poskytování služby, kdy mohou ženy navštívit intervenční centra

Občanské sdružení Res vitae Karlovy Vary

Poradna pro pomoc rodině, v manželství a v mezilidských vztazích poskytuje služby občanům, které se nacházejí v nepříznivých životních situacích. Poradna pomáhající klientům se zaměřuje na popsání problému, rozebrání příčin jejich selhání a konzultaci s jednotlivými členy rodiny. Cílem občanského sdružení je pomoc občanům překonat nepříznivou životní situaci a zaměřit se na budoucnost.

2 Projevy negativních jevů v zaměstnání

V pracovním životě se věnuje problematice mobbingu stále větší pozornost, neboť v médiích narůstá četnost zpráv o psychickém teroru na pracovištích.

Mobbing znamená nedostatečnou schopnost komunikovat, špatné způsoby chování a jednání s kolegy, znevažování jejich práce, aroganci, závist, neschopnost řešit konflikty a otevřeně k nim přistupovat.

2.1 Mobbing a jeho formy

Útok

Jde o model chování, který je založen na principu *win-lose*. Předpokládá použití nátlaku, výhrůžek, předstírání, zastrašování, prostě čehokoliv, co pomůže dosáhnout žádoucího výsledku. Tento model používají lidé, pro které má dosažení cíle vyšší hodnotu než udržování vztahu. Model zmiňovaného chování může být vhodný pro některé situace. Může ho například jako první reakci na svoji obranu použít zranitelný jedinec, vystavený fyzickým nebo slovním útokům. Říká se přece, že nejlepší obranou je útok. Model útok lze použít i tehdy, není-li ochota ke kompromisu.⁶

Skrytost

Charakteristickým znakem mobbingu je jeho skrytost. Vše se děje nenápadně a pozvolna. Jde o plíživé, drobné, skryté útoky, které nejsou na první pohled vidět. Agrese neprobíhá otevřeně, protože násilník nechce být odhalen a nechce čelit důsledkům svého chování a být vystaven jakýmkoliv námitkám. Kdyby jednal přímo, mohl by být odhalen a přijít o svoji převahu. Stejně tak by se mohl vystavit odvetě. Kromě toho, že nechce být přistižen, také rád sleduje, jak jeho oběť trpí a je pomalu a jistě ničena.

Násilí je skryté nejen tím, že není vidět, ale také tím, že se o něm na veřejnosti nemluví. Stane se, že na začátku ani oběť ani okolí si toho nevšimne. Často nemá vůbec tušení, že se děje něco vážného. To je i důvod, proč se dá velice těžko dokázat. Na povrchu není nic vidět, ale zraňující je i sebemenší narážka, která u oběti vyvolá vzpomínky na útoky předchozí. O to větší je jejich dopad. Tenhle fakt však zůstává okolí utajen. Těžko se někomu dokazují nápadné povzdechnutí, krčení ramen, potupná gesta či pohrdavá mimika.⁷

Zjevnému porušování pracovněprávních předpisů na pracovišti se lze bránit poměrně snadno a s úspěchem. V jednodušších případech mohou pomoci odbory, působí-li

⁶ McCONNOR, Say, McCONNOR, Margaret., *Jak řešit konflikty na pracovišti*. Praha: Grada Publishing a.s., 2009. ISBN 978- 80-247-3003-5

⁷ SVOBODOVÁ, Lenka., *Nenechte se šikanovat kolegy*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008. ISBN 978-80-247-2159-0

u zaměstnavatele. V těch složitějších je možné se obrátit na státní orgány inspekce práce, či se domáhat svých práv soudní cestou.

O poznání těžší je obrana v případě tzv. mobbingu a bossingu. Výrazy z anglického jazyka - mobbing a bossing se nazývá čin, který se systematicky projevuje pronásledováním nebo šikanováním pracovníka (v prvním případě kolegy – spoluzaměstnanci a ve druhém případě dokonce nadřízeným - vedoucím pracovníkem), které zpravidla směřuje k tomu, aby postižený zaměstnanec ukončil pracovní vztah u zaměstnavatele. Současná doba se stále více věnuje násilí na pracovišti, protože se týká téměř každého z nás. Podle odborníků je v České republice tento problém podceňován.

Oběťmi mobbingu se obvykle stávají lidé, kteří jsou něčím zvláštní. Jsou to lidé, kteří mají nějaký handicap nebo naopak velmi inteligentní zaměstnanci, schopnější nebo vzdělanější než zbytek pracovního kolektivu. Tyranizující osoba se obává, že je oběť nějakým způsobem na jejich pracovní pozici ohrozí. Oběť tyrana se začne pod tlakem mobbingu cítit frustrována, trpí úzkostí, nízkým sebevědomím. Jsou dokonce případy, že naleznou řešení své zoufalé situace i v sebevraždě. Žijeme v civilizovaném světě, a proto bychom se měli zasazovat za to, aby v našem okolí k tomuto negativnímu jevu nedocházelo.

Za to, aby na pracovišti nedocházelo k mobbingu, odpovídá vždy nadřízený, respektive zaměstnavatel a ten by podle zákoníku práce měl vytvářet pro zaměstnance příznivé pracovní podmínky. Je známo, že nejčastější příčinou mobbingu je nedostatečná kvalifikace vedoucích pracovníků pro vedení lidí, autoritářský styl řízení, neschopnost vyřešit spor, neustálý tlak na navyšování výkonů a zmenšování nákladů, závist a nedostatek tolerance. Není možné, abychom negativní chování jedinců, kteří se k ostatním negativně chovají, měnili, ale když se v pracovním kolektivu mobbing objeví, měli bychom na něj poukázat a poskytnout oběti pomoc.

Cílem práce je popsat, jak se mobbing na pracovišti projevuje. Kazuistiky popisují, jak nešetrně zachází na pracovišti nadřízený pracovník se svými podřízenými. Dotazníkové šetření zjišťuje, jak je veřejnost s těmito problémy obeznámena. Zpracování problematiky mobbingu nabízí ucelený materiál, jak se s mobbingem na pracovišti vypořádat.

Mobbing - psychický teror, znamená, že na pracovišti se děje šikana a intriky jedenkrát týdně po dobu nejméně 6 měsíců. Mobbing nejčastěji probíhá nejčastěji mezi osobami na stejné pracovní úrovni. Znamená vyloučení z pracovního kolektivu a oběti dostává do značného stresu. Následky pro oběti mohou být psychické (deprese, nesoustředěnost, úzkost, až po pomýšlení na sebevraždu) a psychosomatické (bolesti trávicího ústrojí, dýchací potíže, bolesti hlavy a zad). Mnoho obětí říká, že jim mobbing zasahuje i do soukromého života a je to velká zátěž pro partnerské i přátelské vztahy. Pokud se člověk nachází v situaci, kdy protiútok a útěk není možný, nebo je ze situace jasné, že by bylo neefektivní, nemožné či zbytečné, lidský sebeobraný systém zkolabuje, protože je přetížen. Násilný, agresivní nebo dominantní člověk se na oběti může podepsat tak, že na ni zanechá závažné zdravotní následky. Násilí se odráží jak v osobním i citovém životě oběti, tak i na oběti samotné. Nejdříve se naruší sebevědomí oběti a pak se docílí toho, že si sebe oběť přestanete vážit. Čím déle bude postižená osoba v násilném prostředí žít, o to hlouběji se k ní dostanou příšerné důsledky.

Mobbing může postihnout stejnou měrou ženy i muže, nicméně se podle pohlaví značně liší procentní podíl těch, kteří se na nich mobbingu dopouštějí:

	Ženy	Muži
Ženami	40%	3%
Muži	30%	76%
Ženami i muži	30%	21%

Podle statistiky čelí mobbingu spíše mladší ženy (35 let) a starší muži (50let), zatímco průměrný věk původců mobbingu činí 40 let.⁸

2.2 Fáze mobbingového procesu

a) Konflikty

Neřešitelné spory, se na začátku bagatelizují, neřeší se adekvátně a nakazí celkově celé prostředí.

⁸ KRATZ, Hans-Jürgen., *Mobbing*. Jak ho rozpoznat a jak mu čelit. Praha: Management Press, 2005. ISBN 80-7261-127-5

b) Psychický teror

Postižený se psychicky naruší, jeho stav se zhoršuje a postižený rezignuje.

c) Mobbing, bossing

Případy lze jednoduše popsat jako skryté manipulování, omezování, šikana prováděná kolegy na pracovišti nebo přímo vedoucím pracovníkem (v tomto případě jde o bossing). Jeho cílem je dotyčného donutit, aby opustil pracoviště z vlastní vůle. Mobbing může mít podobu uštěpačných, kritických poznámek nebo výhrůžek (i telefonických a písemných) adresovaných oběti. Ze strany šéfů často jde o zadávání nesmyslných úkolů či požadavek na splnění očividně nereálných termínů, neoprávněnou kritiku, svalování viny, slovní či skutkové sexuální obtěžování.

2.3 Kdo je oběť a kdo tyran

Obětí mobbingu se obvykle stávají lidé, kteří jsou něčím výjimeční. Může jít o odlišnost rasovou, náboženskou, politickou. Trnem v oku mobbujících se stávají silní introverti, lidé s vadou řeči nebo naopak - velmi inteligentní zaměstnanci, schopnější nebo vzdělanější než zbytek pracovního kolektivu. Oběť se začne pod tlakem mobbingu cítit frustrována, trpí úzkostí, nízkým sebevědomím. Jsou dokonce případy, že naleznou řešení své zoufalé situace i v sebevraždě. Za to, že na pracovišti dochází k mobbingu, odpovídá vždy nadřízený, respektive zaměstnavatel.

Podle zákoníku práce, § 74, je totiž povinností zaměstnavatele nebo organizace vytvářet pro zaměstnance příznivé pracovní podmínky. „Živnou půdou pro mobbing je nedostatečná kvalifikace vedoucího pracovníka pro vedení lidí, autoritářský styl řízení, neschopnost vypořádat se s konfliktem, permanentní tlak na zvyšování výkonů a snižování nákladů, nedostatek tolerance," vyjmenovává několik z nejčastějších příčin mobbingu Pavel Beňo z Občanského sdružení Práce a vztahy.

2.4 Prevence proti mobbingu, bossingu

Co zaměstnanci očekávají od pracovního kolektivu, kde tráví převážnou část dne. Ženy, aby mohly pracovat v příjemné atmosféře a dobrých pracovních vztazích. Muži dávají na přední místo dobré pracovní výkony a pracovní úkoly. Všechny zaměstnance

obvykle spojuje přání seriózního jednání. Skutečnost je však jiná. Před možným mobbingem leckdy varuje už znění pracovní smlouvy. Čím je nejasnější a tajemnější, tím větší vrhá stín podezření. "Celá řada firem si - zcela v rozporu se zákoníkem práce - dává do smluv různé formulace o mlčenlivosti, nepodnikání žádných kroků vůči firmě a jejímu zájmu, zákazu zveřejňování informací o mzdě. Příznačné pro českou společnost je, že se to většině lidí zdá zcela v pořádku," říká Pavel Beňo.

Právníci radí každému, kdo je obětí mobbingu, uchovávat si písemnou dokumentaci, případně zajistit osobní svědectví v momentech, kdy je diskriminován. Je dobré, když oběť mobbingu dlouho neváhá a začne si psát deník všech událostí. Tyto důkazy mohou být rozhodující v případném soudním procesu.

Dobrovolný útěk z pracoviště není obrana. Navíc tak mobbujícím nic nebrání v tom, aby si našli novou oběť. Zaměstnanci firem, které nemají odbory, mohou vyhledat pomoc v běžných občanských poradnách, v krizových centrech či u psychologa nebo se obrátit na občanská sdružení Práce a vztahy. Šikanu na pracovišti nelze skrýt. Nadřízení pracovníci tak jako tak zjistí, že k šikaně dochází a je potřeba na ni reagovat. Často se stane, že oběť správně nereaguje a tak se stává nejen obětí svých spolupracovníků, ale i svých nadřízených. Ti ho pak už nevyslechnou a jednájí za jeho zády.

Způsob mobbingu je odvislý na rozdělení rolí na pracovišti. Úkoly pracovníků na nejnižší úrovni jsou snadno kontrolovatelné, což znesnadňuje spolupracovníkovi vytýkat odbornou způsobilost nebo zpochybňovat jeho práci. Z tohoto důvodu se snadněji útočník zaměří na soukromý život oběti. Na vyšších postech kolegové sahají k zpochybňování pracovních dovedností a vytlačování obětí z pracovních kolektivů.

Pachatelé mobbingu se uchylují ke stále zákeřnějším postupům, kterými oběť pozvolna a jistě ničí. Způsob nemusí být ani vidět. Neustále se vytváří nové znevažování kolegovy soukromého života. Postižený se přivádí do stavu nejistoty, nesoustředí se a je roztěkaný. Zamýšlí se nad tím, proč se mu to děje. Nepracuje dobře, chybuje, a tak se začnou kritizovat jeho pracovní schopnosti. Postižený, který je stále nervózní, je často nemocný a neodvádí kvalitní práci. Nadřízení si tohoto jevu všimnou, a tak se i v jejich očích jeho pracovní výkon zneváží. Pachatel šikany stále více oběť trápí, hledá v pracovním kolektivu nové spolupachatele, a společně usilují o zbavení se nepříjemného pracovníka.

2.5 Obrana proti mobbingu

Nejdříve si položme otázku, je naděje se po dobrém dohodnout. Pokud existuje naděje, má to smysl, se o to pokusit, je to možnost na změnu k lepšímu. Při pokusech je potřeba si určit přesné lhůty, a pokud nebudeme úspěšní, vyvodit důsledky, aby nás psychický teror zcela nezničil.

Vymezení několika pravidel, která obecně platí pro psychický teror v pracovním kolektivu:

- Řešení konfliktu promyšleným způsobem

Popsání konfliktu - kdo s kým má problémy a jaké jsou rázu? V čem spočívá příčina neshod? Vyřešení sporu. Diskuse k problematice konfliktu a k případným nesrovnalostem.

Umiřování. Samotné spory jsou vyřešeny, jestliže se povede obě strany smířit.

Urovnání konfliktu. S přijatými rozhodnutími musí být seznámeni všichni účastníci a pravidla budou přijatelná pro obě strany.

- Vyhledat pomoc zaměstnavatele

Zaměstnavatel je povinný se vznesenou stížností zabývat, jestliže jeho zaměstnanec má pocit, že je mobbován. Pokud zaměstnavatel zjistí oprávněnou stížnost, je povinen se záležitostmi zabývat, vyvodit důsledky a zjednat nápravu.

- Obrátit se na kolegy

Mobbing není neviditelný a nejbližší kolegové oběti ho bezesporu rozpoznají. Jestliže se do sporu zapojí, může se stát, že se stanou i oni obětí mobbingu. Mohou však být i prostředníky a vyvinout snahu konflikt urovnat, informovat podřízené i nadřízené o tom, že se vyskytuje mobbing na pracovišti, v jakém je rozsahu a jak se vyvíjí a narůstá.

Na urovnání konfliktu šance neexistuje

- Ukončení pracovního poměru výpovědí

Postižený je ze ztráty zaměstnání šokován. Je nutné zůstat v klidu a vyhodnotit důvod ukončení pracovního poměru. Okamžitá výpověď je nejzávažnější forma, kterou

zaměstnavatel však může dát jen v případě závažných porušení povinností zaměstnance, například nedoložená absence, podvádění. Při nesouhlasu má postižený možnost se bránit a to soudní cestou.

- Ukončení pracovního poměru dohodou obou stran

Každému zběhlému personalistovi je jasné, že jde o to, aby se firma nepohodlného pracovníka zbavila bez soudních sporů a s co nejmenšími finančními dopady pro zaměstnavatele. Zaměstnanec by měl tuto skutečnost dobře akceptovat a dobře se na ukončení pracovního poměru připravit. Ze zákona má zaměstnavatel povinnost poskytnout zaměstnanci na hledání nového zaměstnání určitou dobu. Na výběrová řízení by se měl pracovník řádně připravit. Seznámit se s firemními záležitostmi i s požadovanými kvalifikačními předpoklady na obsazované pracovní místo. Měl by se dokázat oprostít od minulosti a soustředit se na budoucnost. Pomlouvání a vysvětlování mobbingu u bývalého zaměstnavatele není žádoucí, neboť mu to nový zaměstnavatel nemusí věřit a řešení u něho hledat nemůže.

- Výpověď na vlastní žádost

Jestliže se pro možnost výpovědi sám pracovník rozhodne, neboť je pro něho setrvání v tomto pracovním kolektivu neúnosné, neměl by ztrácet čas a být sám iniciativní. Výpověď na vlastní žádost mu dává větší šanci na nalezení nového zaměstnání, než při výpovědi od zaměstnavatele. Doporučuje se zaslat firmám životopisy a motivační dopisy, proč má pracovník o uvedenou pracovní pozici zájem. Mobbing, který se mu stal v minulém zaměstnání by neměl popisovat, protože již od začátku bude zařazen jako zaměstnanec s problémy. Pokud se pracovníkovi podaří najít nové pracovní místo, je dobré když mu přináší i byť malé zlepšení oproti minulému pracovnímu místu. Značí to přínosnou motivací do budoucnosti a oprostí ho od minulosti. Dále je dobré zamezit problémům do budoucnosti a dodržet všechny výpovědní podmínky v minulém zaměstnání. V novém zaměstnání je přínosné požádat o potvrzení o nástupu na nové pracovní místo.

2.6 Předcházení mobbingu

Preventivní opatření v předcházení mobbingu jsou lepší, než jeho řešení. Mobbing přináší ekonomice značné náklady. Na pracovišti je potřeba o mobbingu hovořit, školit

zaměstnance s tématem mobbing a řešit vzniklé spory, ve firemních předpisech popsat antimobbingová opatření, eventuálně ustanovit osobu, která bude s případným mobbingem na pracovišti pracovat. Každé opatření, které uděláme proti šikaně na pracovišti, je nápomocné jak obětem, tak pomůže i k tomu, aby slovo mobbing definitivně zmizelo z pracovních kolektivů.

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část se zaměřuje na zjištění, zda jsou dnešní lidé informováni o negativních jevech tj. výskytu alkoholu, kouření, požívání drog a projevu domácího násilí v rodinném prostředí. Dále se věnuje negativním jevům tj. mobbingu a bossingu vyskytujícím se na pracovišti.

Autorka jako metodu výzkumu zvolila kazuistiky, které popisují negativní jevy v rodině na pracovišti. Dále použila dotazníkové šetření na objasnění negativních jevů ve společnosti. Nastíněné hypotézy budou potvrzeny nebo vyvráceny.

Hypotéza č. 1 80% respondentů je seznámeno s problematikou sociálních jevů ve společnosti a dokáže je charakterizovat.

Hypotéza č. 2 75% respondentů umí rozpoznat problematiku mobbingu a bossingu, neboť se s ním již setkala.

Hypotéza č. 3 85% respondentů zná instituce, které vystupují v problematice proti mobbingu, bossingu, a ví kde se nacházejí.

3 Kazuistiky

3.1 Kazuistika č. 1

Lucie, 20 let, studentka

Tento příběh má kupodivu dobrý konec, i když to v jeho průběhu dobře nevypadalo. Jedná se o příběh mé známé sousedky a kamarádky z dětských let. Rodina v jejím útlém věku dětí byla idylická. Rodiče vychovávali dvě dcery. Pak si otec našel jinou ženu a v rodině došlo k naprostému kolapsu. A právě ona dívka, o které chci psát, nesla tento rozpad rodiny velice špatně. To jak obě dcery ve škole dobře prospívaly, se rázem změnilo.

Dívka, říkejme jí Lucie, ve škole začala mít problémy s prospěchem. I přes snahu matky i školy Lucie do školy docházela sporadicky, až byla nakonec ze střední školy vyloučena. S pomocí svého okolí se přihlásila do učebního oboru. V té době si její matka našla nového partnera a očekávali společné dítě. Lucie tuto novou skutečnost neunesla a pokusila se o sebevraždu. Naštěstí bezúspěšně. V této době poznala přítele.

Bezhlavě se zamilovala. Přítel o ni jevil zájem. Zajímalo ho, kde byla a neustále vyžadoval její oddanost, pozornost. Sliboval jí, že se o ni postará. Lucie nevnímala, o co se jedná a lichotil jí jeho zájem. Zájem se však začal vymykat normálu. Škola šla opět stranou. Nakonec byla Lucie ze školy vyloučena. Začala pracovat jako servírka a její přítel zcela ovládal její čas. Nakonec jí umluvil, aby se k němu přestěhovala. Přes prosby rodiny se Lucie k příteli nastěhovala.

Rodina byla zcela bezmocná a neměla přehled co se s Lucií děje. Přítel jí zakazoval navštěvovat její příbuzné i známé. Lucie byla závislá na příteli i finančně. Přestala na jeho žádost pracovat. Z bydliště u přítele prakticky nevycházela, ale byla zde převážně sama. Když měla proti tomu výhrady, byl na ni přítel hrubý. A protože se jednalo o člověka s agresivní povahou k druhým, došlo k tomu, že se popral a byl vzat do vazby. V této době se Lucie vrátila domů, ale zde byla nespokojená. Nedokázala se vyrovnat s přítelem své matky. Docházelo k rozeprím mezi nimi.

Přítel Lucie byl propuštěn z vazby a Lucie se k němu opět vrátila. Jeho povahové vlastnosti se projeví naplno. Měla zcela zákaz chodit za matkou. Odůvodňoval to tím, že by jí pletla hlavu. Vyžadoval její naprostou poslušnost. Ven mohla jít jen za jeho doprovodu. Na veřejnosti Lucii neustále ponižoval. Když se například pozdravila se svým spolužákem, následovala doma žárlivá scéna, která se neobešla bez bití. Nadávky a bití byly na denním pořádku za zcela banální události. Když se Lucie rozhodla, že od něho odejde, začal jí vyhrožovat zabitím. Lucie byla zoufalá. Rozhodla se, že příteli ve všem vyhoví, co si vymyslí a bude se řídit jeho příkazy, ale to fungovalo jen krátkou dobu. Ať dělala, co dělala, málokdy to bylo dobře a přítel hledal záminku, jak dát důvod k hádce. Ven Lucie prakticky nechodila, takže podlitiny skrývat nemusela.

Jednou šla okolo Lucčina domu její sestra. Lucie zatoužila po její společnosti a tak jí pozvala k sobě domů. Zanedlouho přišel přítel. K Lucčině sestře se choval velice mile, avšak jakmile sestra odešla, začalo Lucce doslova peklo.

Výčitky, facky, kopance. Zpočátku byla Lucie nešťastná, že je doma sama, ale najednou si přála, aby byla sama a přítel co nejdéle pryč. Každý den se hrozila, s jakou náladou přijde domů a co bude následovat, zda mu bude chutnat, co uvařila, jestli je dostatečně uklizeno. A co se týče sexu, musela být Lucie vždy po vůli přítelovi. A pak se stalo to, že tento násilník se zapletl opět se zákonem. Půjčoval peníze, a když mu jeden jeho dlužník nevrátil peníze včas, začal tomuto dlužníkovi vyhrožovat. Odvezl jej za město a tam jej přivázal ke stromu a surově ho zbil. Tento člověk potlačil strach a vše oznámil na policii.

Násilnému příteli Lucky po dlouhém vyšetřování byl prokázán trestný čin vydírání a byl na několik let odsouzen do vězení. Tato událost pomohla Lucce se od násilníka odpoutat a začít nový život. Přijala pomocnou ruku své babičky, ke které se nastěhovala a se svou rodinou navázala kontakt. Vrátila se do školy a v současné době se připravuje na maturitní zkoušku.

Z osobní znalosti uvedu případ, jak je neprofesionálně zacházeno na pracovišti se zaměstnanci. Jak neprofesionálně se může chovat vedoucí pracovník. Na zamyšlení je otázka, zda zaměstnanci mají možnost se v takových případech bránit. Dle mého názoru se do vedoucích míst dostávají lidé, kteří svého postavení zneužívají ve svůj prospěch

a hřeší na to, že na trhu práce nabídka po práci převyšuje poptávku. Lidé se bojí, že přijdou o zaměstnání a zůstanou bez finančních prostředků.

3.2 Kazuistika č. 2

Anna, věk 52 let, sociální pracovnice

Pracovnice oboru sociálních věcí na úřadu. Na úřadě Anna pracovala přes 20 let. Jelikož měla vyvinutou potřebu lidem pomáhat a byla sociálně založená, práce sociální pracovnice ji naplňovala. O změně zaměstnání neuvažovala. Ve svých 49 let začala studovat VOŠ – sociální práce, aby mohla ve své práci setrvat. Od roku 2010 byla pověřena vedením odboru. Pak došlo k výměně nadřízeného pracovníka. Byl to velmi ctižádostivý mladý muž, ješitný a pyšný na svou osobu. Shodou okolností byl spolužákem podřízené pracovnice Anny.

Anna ani další spolupracovnice Hedvika neměly tušení, že nadřízený pracovník slibuje Aleně povýšení na pověření vedením odboru. Anna, ač přes velké nároky nadřízeného pracovníka, se snažila úkoly na ní a její spolupracovnice kladené, plnit. Vzhledem ke skutečnosti, že Anna měla již své děti dospělé a manžela, který měl také pracovní vytížení, neměla problém pracovat po pracovní době. Podřízené neměly pro toto pochopení a často odcházely domů se skončením zákonné pracovní doby. Přesto nadřízený pracovník na jedné schůzi odvolal Annu z pověření vedení odboru. Jako důvod uvedl, že odvolání není z důvodu neplnění úkolů, ale z důvodu, že se mu bude lépe komunikovat se spolupracovnicí Alenou. Vyšlo najevo, že celá záležitost byla plánována už několik měsíců.

Anna velmi špatně nesla nespravedlnost ze strany nadřízeného, ale ještě více ji zasáhlo skryté chování Aleny. Alena nakonec vše Anně přiznala, protože nedokázala unést, jak se s Annou jednalo. Na pracovišti byla napjatá atmosféra. Alena, jelikož neměla praktické znalosti, neustále Annu žádala o a Anna byla tímto znechucená. Nakonec došlo ke zrušení sociálních odborů na úřadech a převedení sociálních dávek na úřad práce.

Na úřad práce přešla Anna a Alena a Hedvika zůstala pracovat na úřadu na recepci. Alena přešla na úřad práce delimitací a Anna nastoupila na základě nové smlouvy. Na úřadu práce byly velmi náročné pracovní podmínky, neboť se zaváděl nový program a vše nefungovalo, tak jak by mělo. Aby se vyhovělo klientům, muselo se pracovat přesčas a o sobotách a nedělích. Když program začal fungovat, byla Anně doručena výpověď ve zkušební době bez udání důvodu. V této době se Anna cítila velmi špatně. Nastoupila na úřad práce. Těžké období skončilo, když si našla novou práci, kde po roce a půl dostala smlouvu na neurčito.

3.3 Kazuistika č. 3

Alena, 34 let, sociální pracovnice

Alena po skončení mateřské dovolené nemohla najít práci odpovídající jejímu středoškolskému vzdělání. Když byla přijata do pracovního poměru na úřad, byla tomu velmi ráda. Na mateřské dovolené, se její rodině finančních prostředků nedostávalo, takže zvýšení standardu rodiny bylo pro ni potěšující. Studium na VOŠ sociální práce přijala, o zvýšení kvalifikace uvažovala již dříve. Se spolupracovnicemi vycházela dobře. Po výměně nadřízeného pracovníka na úřadu začalo pro ni komplikované období. Chtěla být za dobře se spolupracovnicemi, ale také jí těšil zájem nadřízeného pracovníka o její osobu. Pak jí ale tento zájem začal svazovat a obtěžovat, neboť má dobře fungující rodinu. Bylo evidentní, že nadřízený k Aleně chová sympatie a chce jí pomoci k lepšímu pracovnímu místu a lepším finančním prostředkům, ale Alena o jeho dvoření neměla zájem. Alena měla v té době zájem pouze o zlepšení financí pro svou rodinu.

Po výměně pracovních pozic s Annou se necítila vůbec dobře. Trápila se výčitkami svědomí. Po třech měsících se psychicky zhroutila. Lze se domnívat, že nadřízený pracovník, když nebyl ze strany Alena oceněn, za to jak jí pomohl, začal Alenu šikanovat nespočtem úkolů. Volal jí večer i o víkendech, jak je na tom s plněním úkolů, které jí zadal. Nakonec bylo vysvobozením pro Alenu, že činnost sociálních odborů byla převedena na úřad práce a ona mohla přejít delimitací na tento odbor. Zde však po odchodu Anny nebyla spokojená, protože množství práce bylo na jednu

pracovníci přehnané. Hledala si jiné zaměstnání, aby mohla odejít. Nové místo po roce a půl našla. Finančně si pohoršila, ale množství práce jí ubylo.

3.4 Kazuistika č. 4

Hedvika, věk 46 let, sociální pracovnice

Hedvika pracuje na úřadu 14 let. Přestože je velmi dobrý praktik a komunikativní člověk, nadřízenými není uznávána. Studium na VOŠ sociální práce absolvovala, protože bylo potřeba, aby mohla zůstat na své pozici. Pro svou averzi k určitým klientům se dostávala do konfliktu jak s klienty tak s nově nastoupeným nadřízeným pracovníkem. Byla velmi ráda, když činnost na sociálním odboru skončila a byla jí nabídnuta pracovní pozice na jiném odboru. Vyhovuje jí, že má práci v místě bydliště. Není však spokojená s přístupem nadřízeného pracovníka a své nadřízené vedoucí, kteří na tuto pracovní pozici zadali nespočet pracovních úkolů. Finančně si nějak zvláště nepohoršila, ale psychicky si pohoršila značně. Byla zvyklá na kolektiv spolupracovníků a zde pracuje sama. Její zdravotní stav se zhoršil a nyní je v péči lékařů.

Jelikož jsem měla možnost o této skutečnosti hovořit se všemi třemi ženami, bylo zřejmé, že necitlivé zacházení ze strany vedoucího pracovníka zasáhlo všechny pracovnice. Anna měla pocit nedocenění, Alena pocit zneužití a Hedvika využití. Naštěstí si tyto tři ženy dokázaly o problému otevřeně promluvit a přátelství mezi nimi trvá nadále.

Shrnutím příběhů bylo zjištěno, že podřízení se stávají rukojmími svých nadřízených. Ačkoliv mají možnost využít pomoci např. odborové organizace, inspektorátu práce, tak se nebrání. Bossing se velmi těžce dokazuje a pro podřízené je velmi těžké ho prokázat. Na druhou stranu zůstat pod vedením zmíněného nadřízeného nebylo přínosem a odchod od jeho vlivu alespoň pro dvě výše uvedené ženy, bylo výhrou.

Dotazníkové šetření zjistí, jak je společnost obeznámena s negativním jevem na pracovišti mobbingem a bossingem.

4 Dotazníkové šetření

4.1 Technika výzkumu

Pro dotazníkové šetření jsem použila kvantitativní šetření. Východiskem pro kvantitativní výzkum je výchozí hypotéza, která se zabývá prokázáním, zda jsou lidé informováni o negativních jevech v rodině a na pracovišti, z níž vyplývá výběr znaků to znamená otázek. Na tomto základě se vytvoří dotazník, který se předloží přiměřenému počtu vhodně vybraných respondentů. Na jejich počtu a výběru, ale i na návratnosti dotazníků pak závisí reprezentativnost výsledků.

4.2 Objekt výzkumu

Výzkum jsem prováděla u svých kolegů v mém zaměstnání a dále jsem oslovila náhodné občany v Karlových Varech, jelikož pocházím z malého města, kde každý zná každého, a já jsem chtěla, aby dotazníkové šetření bylo anonymní.

4.3 Technika sběru dat

V práci jsem použila pro sběr dat techniku dotazníkového šetření. Dotazník je jedním z nejběžnějších nástrojů pro sběr dat pro různé typy průzkumů. Skládá se ze série otázek, jejichž cílem je získat názory a fakta od respondentů. Oproti jiným typům průzkumů (jako například osobní nebo telefonický rozhovor, pozorování, skupinový rozhovor, atd.) je možné prostřednictvím dotazníku získat informace s mnohem menší námahou a levněji. Dále se výsledná data dají mnohem jednodušeji zpracovávat.⁹

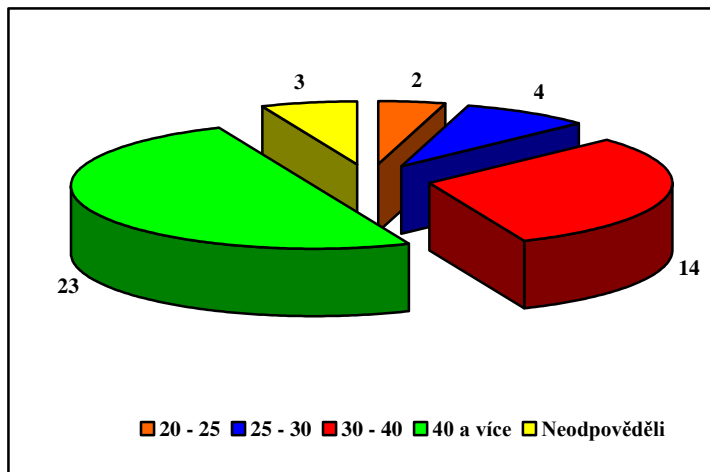
Při oslovení respondentů jsem každému z nich vysvětlila, proč dotazníkové šetření provádím, za jakým účelem a k čemu ho použiji. Dále jsem jim řekla, že dotazník je zcela anonymní. Oslovila jsem 60 respondentů. Návratnost dotazníků byla 50 z celkového počtu. 45 dotazníků jsem použila v Karlových Varech, přičemž 15 dotazníků jsem rozdala v mém zaměstnání. Někteří oslovení byly z počátku nedůvěřiví, ale po mém vysvětlení my dotazník téměř všichni ochotně vyplnili.

⁹< <http://www.dotaznik-online.cz/>>

4.4 Vyhodnocení dotazníkového šetření

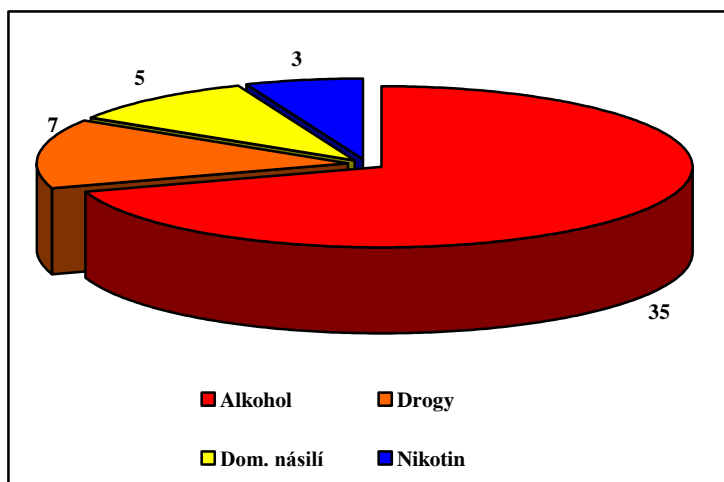
4.4.1 Dotazník

Graf č. 1 Věk oslovených respondentů

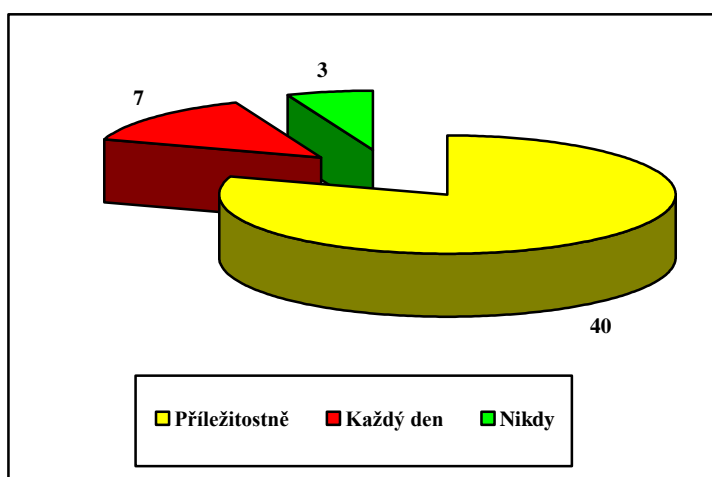
Na dotazník odpověděli 2 respondenti ve věku 20-25 let, 4 respondenti ve věku 25-30 let, 14 respondentů ve věku 30-40 let a nejvíce se mi podařilo oslovit respondenty ve věku 40 a více let – 23 respondentů. 3 respondenti nevedli věk. Nejvíce respondentů se do dotazníkového šetření vyjádřilo ve věku 40 a více let, což dokazuje, že tato věková skupina má největší životní zkušenosti.

Graf č. 2 Co si myslíte, že nejvíce ovlivňuje negativní chování v rodině

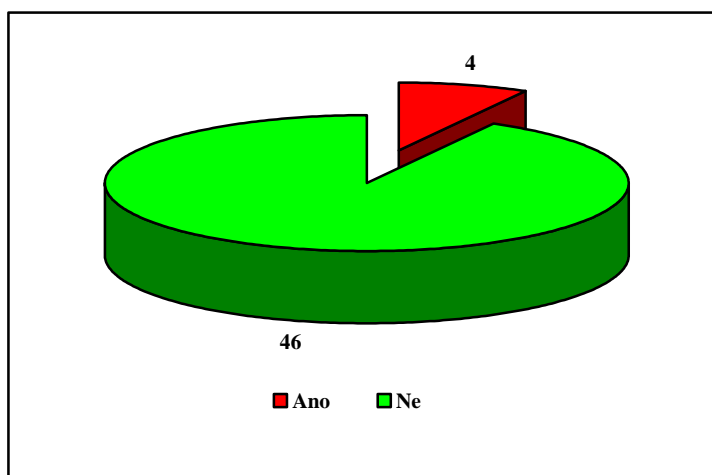
Dle grafu bylo zjištěno, že nejvíce negativní chování ovlivňuje alkohol (35 respondentů), následují drogy (7 respondentů), poté domácí násilí (5 respondentů) a nejméně nikotin (3 respondenti).

Graf č. 3 Jak často užíváte alkohol

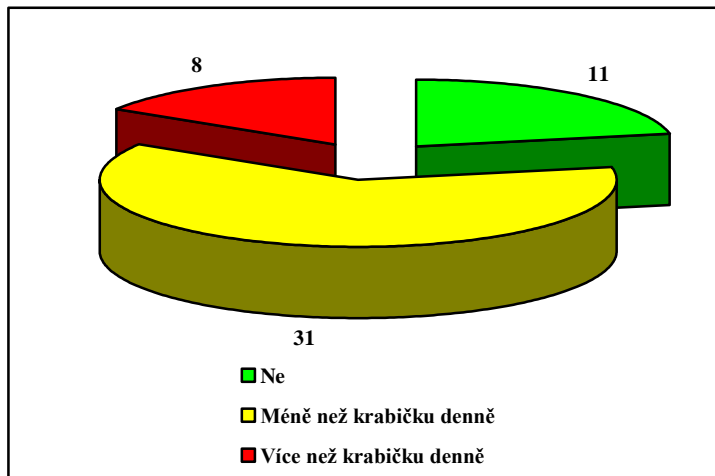
Z tohoto grafu vyplývá, že alkohol konzumuje příležitostně 40 respondentů, 7 respondentů požívá alkohol každý den a 3 respondenti byli abstinenti.

Graf č. 4 Žijete ve společné domácnosti s alkoholikem

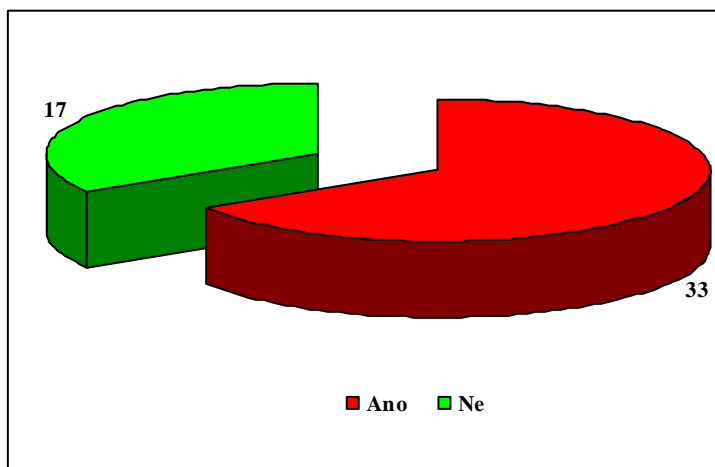
Z grafu je patrné, že 4 respondenti žijí ve společné domácnosti s alkoholikem, kdežto 46 respondentů nikoliv.

Graf č. 5 Kouříte

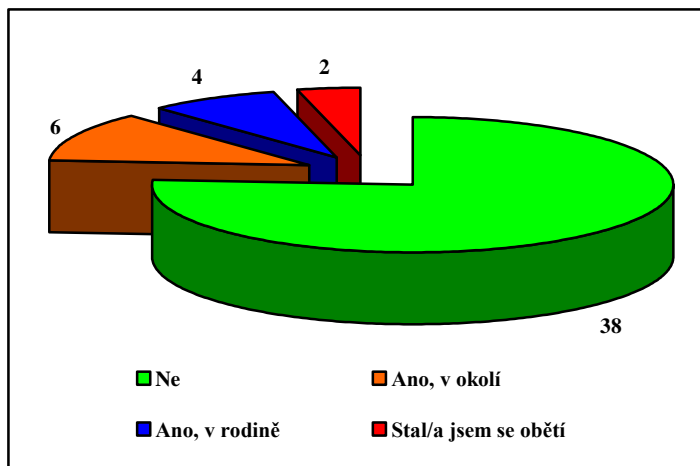
Ze šetření bylo zjištěno, že 11 lidí nekouří, 31 lidí kouří méně než 1 krabičku denně a 8 lidí kouří více než 1 krabičku denně.

Graf č. 6 Žijete ve společné domácnosti s kuřákem

Tento graf nám ukazuje, že 33 respondentů žije s kuřákem a 17 respondentů nežije s kuřákem.

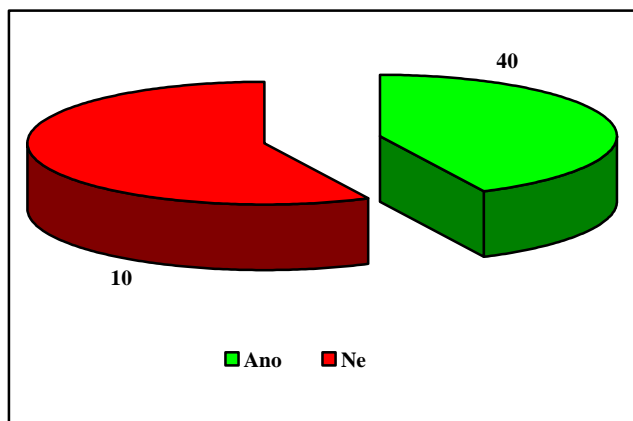
Graf č. 7 Setkal/a jste se s domácím násilím

Tento graf uvádí, že 38 lidí se s domácím násilím nesešlo, 6 lidí se s domácím násilím setkala v okolí, 4 lidé se s ním setkala přímo v rodině a 2 lidé se sami stali obětí domácího násilí.

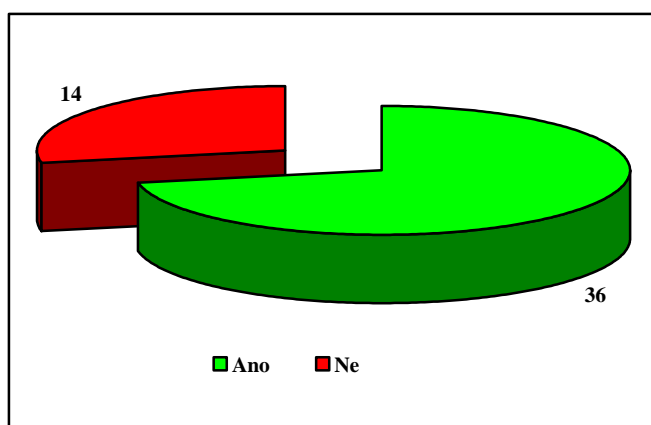
Graf č. 8 Jsou Vám známy instituce, které Vám mohou v případě problémů s alkoholem, drogami a domácím násilím pomoci.

a) problémy s alkoholem

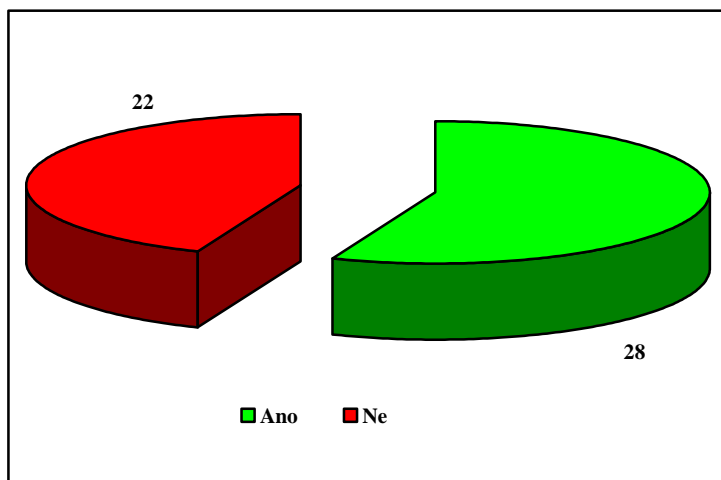
40 respondentů ví kam se má obrátit v případě problémů s alkoholem a 10 respondentů nezná instituce, které pomáhají alkoholikům.

b) problémy s drogami

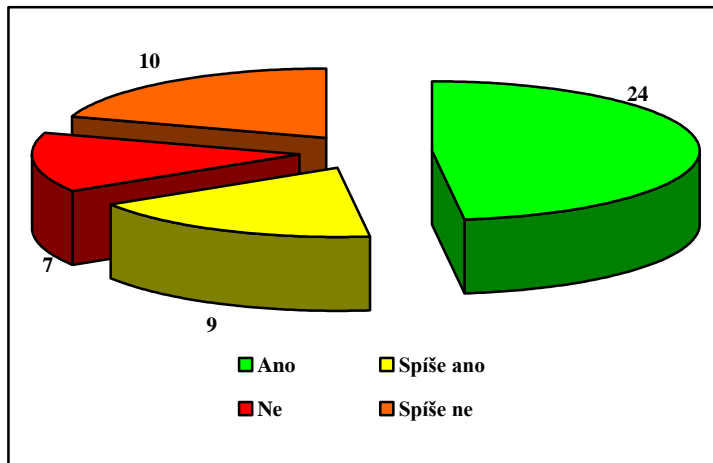
36 respondentů ví, kam se má obrátit v případě problémů s drogami a 14 respondentů nezná instituce, které pomáhají drogově závislým.

c) problémy s domácím násilím

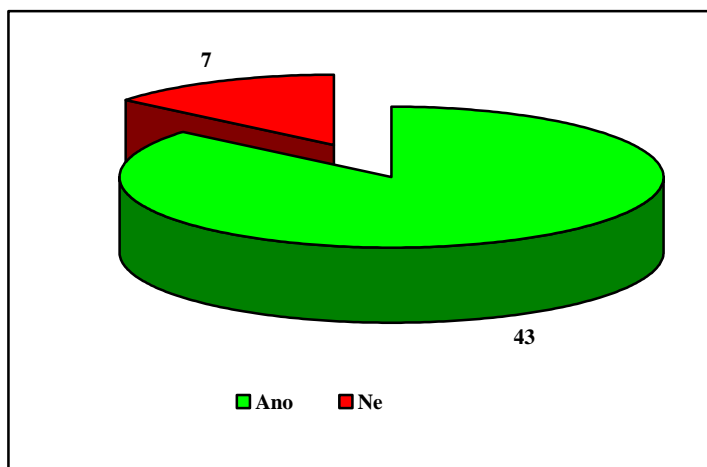
28 respondentů ví kam se obrátit v případě problémů s domácím násilím a 22 respondentů nezná instituce, které pomáhají obětem domácího násilí.

Graf č .9 Myslíte si, že společnost vyvíjí dostatečné úsilí v prevenci proti negativním jevům v rodině

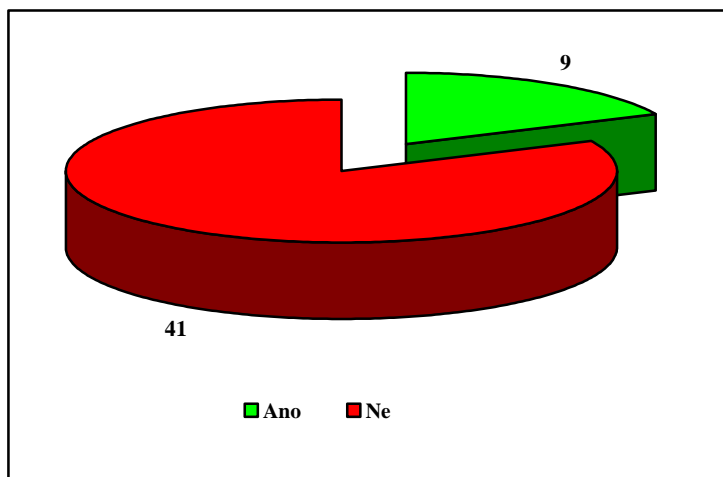
Ze šetření o prevenci negativních jevů v rodině vyplynulo, že ano se domnívá 24 respondentů, spíše ano 9 respondentů, spíše ne 10 respondentů a ne si myslí 7 respondentů.

Graf č. 10 Je Vám znám pojem mobbing a bossing

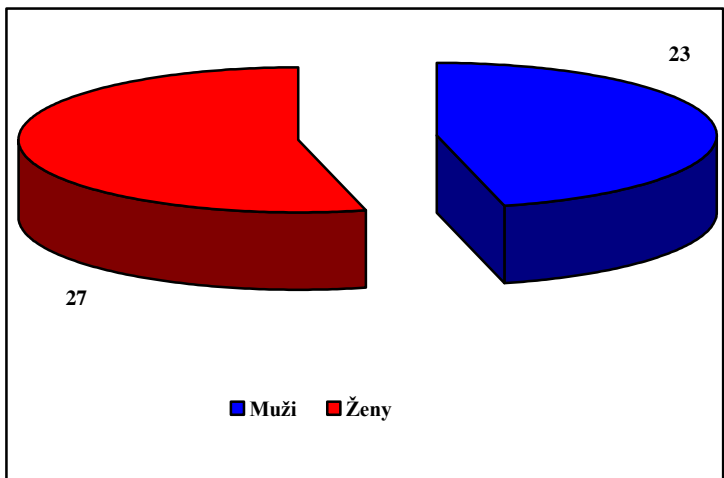
43 respondentů uvedlo, že znají pojem mobbing bossing a pouze pro 7 respondentů je tento pojem neznámý.

Graf č. 11 Stal/a jste se někdy obětí mobbingu/bossingu

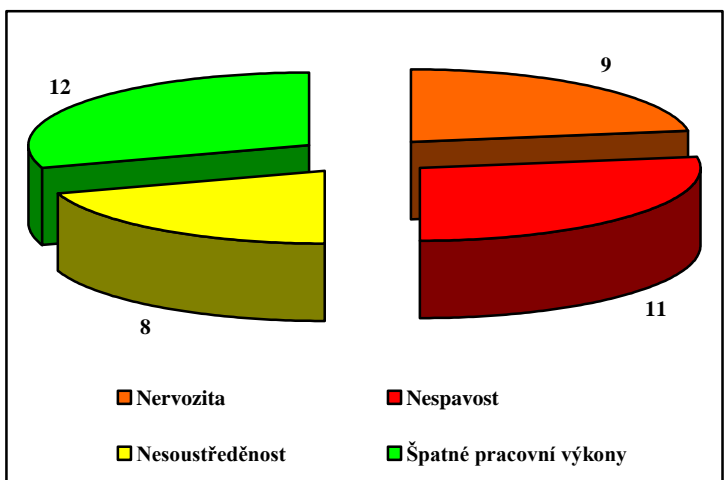
Obětí mobbingu/bossingu se stalo 9 dotázaných a 41 dotázaných nikoliv.

Graf č. 12 Kdo je více agresorem mobbingu/bossingu

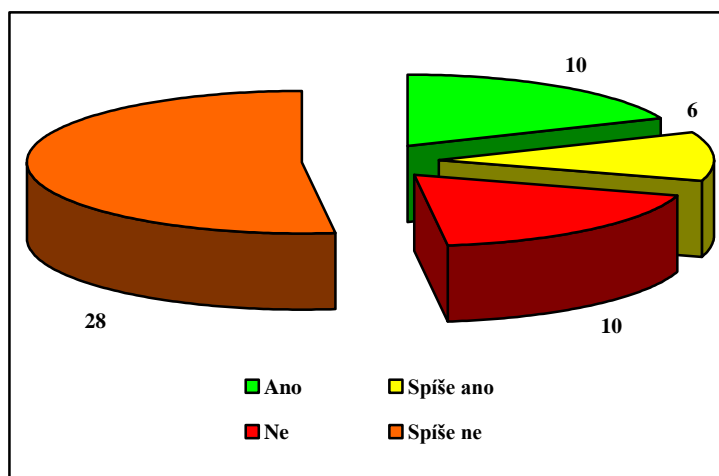
Podle 27 oslovených nejvíce šikanují ženy. 23 dotázaných si myslí, že více šikanují muži.

Graf č. 13 Jaké má podle Vás mobbing/bossing následky pro oběť

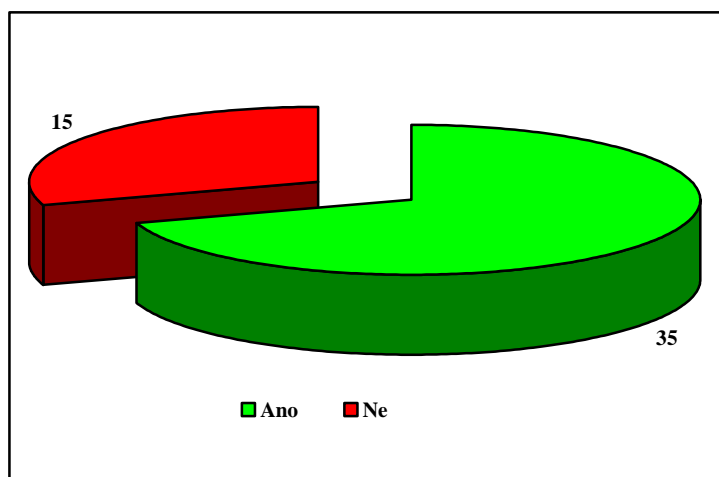
Nejvíce lidí (9) šikana znervózňuje, dále 11 lidí postihuje nespavostí, 8 nesoustředěností a 12 lidí si myslí, že šikana má vliv na špatné pracovní výkony.

Graf č. 14 Myslíte si, že je možné se mobbingu/bossingu bránit

28 respondentů uvedlo, že se mobbingu/bossingu spíše nedá bránit, 10 lidí má za to, že se zcela nedá bránit. 10 lidí si myslí, že se šikaně na pracovišti dá bránit a spíše ano na tuto otázku odpovědělo 6 respondentů.

Graf č. 15 Jsou vám známy instituce, které vám mohou pomoci v boji s mobbingem a bossingem

Z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že 35 oslovených zná instituce, které pomáhají v boji proti mobbingu/bossing a 15 oslovených tyto instituce nezná.

Vyhodnocení hypotéz

Z uvedeného dotazníkového šetření vyplynulo, že hypotéza č. 1 se potvrdila, respondenti jsou seznámeni s problematikou sociálních jevů ve společnosti a dokáží je charakterizovat.

Hypotéza č. 2 se také potvrdila, respondenti dokáží rozpoznat problematiku mobingu a bossingu, neboť se s ním už setkala.

Hypotéza č. 3 se nepotvrdila, respondenti dostatečně neznají instituce, které vystupují v problematice proti mobbingu a bossingu a nejsou obeznámeni, kde se tyto instituce nacházejí.

4.5 Shrnutí

Z dotazníkového šetření týkajícího se negativních jevů v rodině vyplývá, že nejvíce ovlivňuje negativní chování alkohol, jelikož je dostupný. Ve společnosti je velkým nešvarem kouření. K požívání měkkých drog se lidé přiznají, kdežto k požívání tvrdých drog se lidé nepřiznají, jelikož se jedná o nezákonné chování. Domácí násilí bylo dlouhou dobu tabu. Z průzkumu bylo zjištěno, že lidem není tento pojem neznámý, a to zřejmě proto, že již není skrýván, tak jak tomu bylo v minulosti.

Dále bylo dotazníkovým šetřením zjištěno, že veřejnost je obeznámena s pojmem a s problematikou šikany na pracovišti a to mobbingem a bossingem. Respondenti si myslí, že se těmto negativním jevům na pracovišti spíše nelze bránit. Více jak polovina dotázaných lidí ví, jak se mohou proti mobbingu a bossingu bránit a kde vyhledat pomoc. K následkům na psychiku člověka se lidé vyjádřili, že mobbing a bossing má nejvíce vliv na špatné pracovní výsledky, následuje nespavost, poté nesoustředěnost a nakonec nervozita.

Uvedená hypotéza č. 1 se potvrdila, neboť bylo zjištěno, že respondenti dokáží charakterizovat problematiku sociálních jevů ve společnosti a s touto problematikou jsou obeznámeni. Také hypotéza č. 2 se potvrdila, respondenti umí rozpoznat problematiku mobbingu a bossingu, protože se s tímto jevem již setkala. Avšak

hypotéza č. 3 se nepotvrdila, protože respondenti z 85% neznají instituce, které v problematice mobbingu a bossingu vystupují a kde se nacházejí.

ZÁVĚR

Je mnoho negativních událostí, které se lidem dějí, a které nemají možnost změnit. Ať jsou to živelní nebo životní katastrofy. Těmto událostem se nemáme jak zabránit. Prostě někomu se stanou a někomu ne. I v těchto situacích, pro někoho velmi těžkých, bychom měli umět vyhledat pomoc, a naopak pomoc umět poskytnout. Je řada negativních jevů, ať už v rodině nebo v zaměstnání, kterým lidé svým chováním napomáhají. A to jak aktivním tak i pasivním chováním.

Bakalářská práce byla zaměřená na negativní jevy, které se dějí v rodinném prostředí a v prostředí na pracovišti. Zmíněné negativní jevy se netýkají pouze obětí a násilníků, ale je to problém celé společnosti a alkoholismus, drogy a násilí k tomu napomáhají. Aby bylo zabráněno neoprávněným útokům na oběti, existuje celá řada zákonů. Zákony samy nedokážou oběť ochránit, ale jsou základem pro řešení tohoto problému.

Práce se snažila osvětlit pojmy alkoholismus, nikotinismus, drogová závislost a domácí násilí v rodině. Jak se zmíněné problémy projevují a jak je možné se jim bránit. Kam se mohou závislí lidé a oběti obrátit a vyhledat pomoc. Společnost by neměla tyto negativní jevy tolerovat. Také by neměla tolerovat negativní jevy vyskytující se v zaměstnání. Bakalářská práce se tomuto zvláště závažnému jevu, jakým je mobbing a bossing na pracovišti, věnuje.

Jak je s popisu negativních jevů zřejmé, nejedná se o lehké situace. Přesto je možné se problémům postavit a řešit je. Člověk by se měl v této oblasti vzdělávat a naučit se problémům a rodině a na pracovišti čelit. Protože pokud se bude neustále před těmito negativními jevy ve společnosti zavírat oči a nezakročí se včas, bude zákonitě jednoho dne problém v takovém společenském prostředí žít a pracovat.

Autorka práce při zpracování dané tematiky vycházela ze své odborné i životní praxe a domnívá se, že cíle práce – představení problematiky stresu na pracovišti bylo dosaženo a daná bakalářská práce může být využita v každodenní práci, nejen vedoucích pracovníků, ale i u všech zaměstnanců, na které dopadají stresové faktory každodenního života.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

ANDRAŠČÍKOVÁ, Mária, JAKUBKA, Jaroslav, HLOUŠKOVÁ, Pavla, HOFMANNOVÁ, Eva, KNEBL, Pavel, SCHMIED, Zdeněk, TOMANDLOVÁ, Ludmila, TRYČL, Ladislav., *Zákoník práce*. Praha: ANAG, 2012. ISBN 978-80-7263-713-3.

BEŇO, Pavel., *Můj šéf, můj nepřítel?*. Brno: ERA, 2003. ISBN 80-86517-34-9.

FISCHER, Slavomil, ŠKODA, Jiří., *Sociální patologie*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2781-3

GILMAN, Sander, L., XUN, Zhou., *Příběh kouře. Člověk a kouření od úsvitu dějin až po současnost*. Praha: dybbuk, 2006. ISBN 80-86862-23-2

KOLEKTIV AUTORŮ sdružení Sananim., *Drogy otázky a odpovědi*. Praha: Portál, 2007. ISBN 80-7367-223-5

KRATZ, Hans-Jürgen., *Mobbing. Jak ho rozpoznat a jak mu čelit*. Praha: Management Press, 2005. ISBN 80-7261-127-5.

MATOUŠEK, Oldřich, PAZLÁROVÁ, Hana., *Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-739-8.

McCONNON, Say, McCONNON, Margaret., *Jak řešit konflikty na pracovišti*. Praha: Grada Publishing a.s., 2009. ISBN 978-80-247-3003-5.

McMAHON, John., *První kroky z problémového pití alkoholu*. Praha: Doron, 2013. ISBN 978-80-7297-116-9

SVOBODOVÁ, Lenka., *Nenechte se šikanovat kolegou-Mobbing-skrytá hrozba*. Praha: Grada Publishing a.s., 2008. ISBN 978-80-247-2474-4.

VOZÁB GABRIELOVÁ, Alena., *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. Praha: Typos, 2012. ISBN 978-80-904859-2-1.

Seznam použitých internetových zdrojů

1. MPSV.CZ : Ministerstvo práce a sociálních věcí. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/5162>, poslední aktualizace: 25.2.2008 [cit. 2013-11-19]
2. MPSV.CZ : Ministerstvo práce a sociálních věcí. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/8040>, poslední aktualizace: 4.1.2010 [cit. 2013-11-19]
3. epravo.cz, Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/mobbing-a-bossing-cili-sikana-na-pracovisti-lze-se-proti-nim-branit-72092.html>

4. DOKTORKA.cz Dostupné z: <http://drogy.doktorka.cz/za-alkoholismus-a-zavislost-na-drogach-mohou-z-50-procent-geny/>

Seznam ostatních zdrojů

Občanské sdružení ROSA Dostupné z: <http://www.rosa-os.cz/>>

Občanské sdružení Res vitae Dostupné z: <http://www.resvitae.cz/krizove-centrum/p/language/>

SEZNAM ZKRATEK

EU	Evropská unie
ČR	Česká republika
DN	Domácí násilí

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK

Seznam obrázků

Obrázek 1: Duluthský model.....	24
---------------------------------	----

Seznam grafů

Graf 1: Věk oslovených respondentů	
Graf 2: Co si myslíte, že nejvíce ovlivňuje negativní chování v rodině	
Graf 3: Jak často užíváte alkohol	
Graf 4: Žijete ve společné domácnosti s alkoholikem	
Graf 5: Kouříte	
Graf 6: Žijete ve společné domácnosti s kuřákem	
Graf 7: Setkal/a jste se s domácím násilím	
Graf 8: Jsou Vám známy instituce, které Vám mohou v případě problémů s alkoholem, drogami a domácím násilím pomoci	
Graf 9: Myslíte si, že společnost vyvíjí dostatečné úsilí v prevenci proti negativním jevům v rodině	
Graf 10: Je Vám znám pojem mobbing a bossing	
Graf 11: Stal/a jste se někdy obětí mobbingu/bossingu	
Graf 12: Kdo je více agresorem mobbingu/bossingu	

Graf 13: Jak se projevovat mobbing/bossing

Graf 14: Myslíte si, že je možné se mobbingu/bossingu bránit

Graf 15: Jsou vám známy instituce, které vám mohou pomoci v boji s mobbingem
a bossingem

Seznam tabulek

Tabulka 1: Časový rozsah poskytování služby, kdy mohou ženy navštívit intervenční
centra 27

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Dotazník č. 1 I

PŘÍLOHY

Příloha A – Dotazník č. 1

Vážení pane/paní jsem studentkou Univerzity J. A .Komenského a v současné době dokončuji svou bakalářskou práci na téma Prevence negativních jevů v rodině a na pracovišti. Součástí této práce je i dotazníkové šetření o jehož vyplnění si Vás dovoluji požádat. Dotazník je anonymní a s jeho výsledky se můžete seznámit po obhajobě bakalářské práce v knihovně školy. Vyplnění tohoto dotazníku Vám nezabere více než 10 minut. Děkuji Vám za vyplnění.

1. Věk oslovených respondentů

- věk 20-25
- věk 25-30
- věk 30-40
- věk 40 a více

2. Co si myslíte, že nejvíce ovlivňuje negativní chování v rodině?

- Nikotin
- Alkohol
- Drogy
- Domácí násilí (DN)

3. Jak často požíváte alkohol?

- Každý den
- Příležitostně
- Jsem abstinent

4. Žijete ve společné domácnosti s alkoholikem?

- Ano
- Ne

5. Kouříte?

- Více než 1 krabičku denně
- Méně než 1 krabičku denně
- Nekouřím

6. Žijete ve společné domácnosti s kuřákem?

- Ano
- Ne

7. Setkal/a jste se s domácím násilím?

V okolí
V rodině
Sám/a obětí DN
Nesetkal/a

8. Jsou Vám známi instituce, které Vám mohou v případě problémů s alkoholem, drogami a domácím násilím pomoci?

- a) problémy s alkoholem
ano
ne
- b) problémy s drogami
ano
ne
- c) problémy s DN
ano
ne

9. Myslíte si, že společnost vyvíjí dostatečné úsilí v prevenci proti negativním jevům v rodině?

Ano
Spíše ano
Spíše ne
Ne

10. Je Vám znám pojem mobbing a bossing?

Ano
Ne

11. Stal/a jste se obětí mobbingu/bossingu?

Ano
Ne

12. Kdo je dle vašeho názoru větším agresorem mobbingu/bossingu?

Ženy
Muži

13. Jaké má podle Vás mobbing/bossing následky pro oběť?

Nespavost
Nervozita
Nesoustředěnost
Špatné pracovní výkony

14. Myslíte si, že je možné se mobbingu a bossingu bránit?

Ano
Spíše ano
Spíše ne
Ne

15. Jsou Vám známy instituce, které Vám mohou pomoci s mobbingem a bossingem?

Ano
Ne

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Eva Hanzíková

Obor: Manažerská studia-rozvoj lidských zdrojů (Bc.MS-ŘLZ Voš)

Forma studia: kombinované

Název práce: Prevence negativních jevů v rodině a na pracovišti

Rok: 2013/2014

Počet stran textu bez příloh: 44

Celkový počet stran příloh: 3

Počet titulů českých použitých zdrojů: 11

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 4

Počet ostatních zdrojů: 2

Vedoucí práce: PhDr. Miloš Chlad, CSc.